

ZAPISNIK
sa 15. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore,
održane 25. septembra 2013. godine

Sjednica je počela u 11 sati i 15 minuta.

Sjednicom je predsjedavao dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sledeći članovi/ce Odbora: Husnija Šabović, doc. dr Srđa Popović, dr Izet Bralić, Kemal Zoronjić, dr Ljiljana Đurašković, zamjenica predsjednika Odbora, Snežana Jonica i mr Dritan Abazović.

Sjednici nijesu prisustvovali poslanici: Ljerka Dragičević, dr Novica Stanić i dr Radovan Asanović.

Sjednici je po pozivu, u skladu sa članom 67 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore prisustvovao Zoran Ulama, šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima.

Sjednici su po pozivu, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine prisustvovali: mr Predrag Bošković, ministar rada i socijalnog staranja, Budimirka Đukanović, savjetnica ministra rada i socijalnog staranja, Petar Ivezić, zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prevenciju torture, Tijana Šuković, saradnica u Kancelariji za borbu protiv trgovine ljudima, dr Draginja Vuksanović, član Delegacije Skupštine Crne Gore u Parlamentarnoj skupštini Savjeta Evrope, Željko Šofranac, direktor Uprave za zbrinjavanje izbjeglica, Dawn Adie Baird, zamjenica šefa Operativnog sektora Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori sa saradnicom Mladenkom Tešić, Waldemar Figaj, vršilac dužnosti Šefa Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Danica Nikolić, savjetnik Šefa Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Aleksandar Čađenović, predstavnik Kancelarije UNHCR-a u Podgorici, Slobodan Živković, koordinator za ekonomsku i socijalnu politiku iz Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori i Milan Radović, koordinator programa za ljudska prava u NVO „Građanska alijansa“.

Rad sjednice pratili su predstavnici medija.

Za sjednicu je utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D :

1. KONTROLNO SASLUŠANJE:

KOORDINATORA KOORDINACIONOG ODBORA ZA PRAĆENJE REALIZACIJE STRATEGIJE ZA TRAJNO RJEŠAVANJE PITANJA RASELJENIH I INTERNO RASELJENIH LICA, SA POSEBNIM OSVRTOM NA KAMP KONIK I I II, MINISTRA RADA I SOCIJALNOG STARANJA, MR PREDRAGA BOŠKOVIĆA

TEMA KONTROLNOG SASLUŠANJA:

„REALIZACIJA STRATEGIJE ZA TRAJNO RJEŠAVANJE PITANJA RASELJENIH I INTERNO RASELJENIH LICA, SA POSEBNIM OSVRTOM NA KAMP KONIK I I II“;

2. INFORMACIJA O REALIZACIJI STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA ZA PERIOD 2012-2018 SA AKCIONIM PLANOM ZA 2012.-2013. U FOKUSU PREPORUKA GRETA-e (SE)-MART 2013.g U VEZI SA IMPLEMENTACIJOM KONVENCIJE SE ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA;

3. INFORMACIJA SA SASTANKA PREDSJEDNIKA I ZAMJENICE PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE SKUPŠTINE CRNE GORE SA FRANK LA RUOM, SPECIJALNIM IZVJESTIOCEM ZA PROMOVISANJE I ZAŠTITU SLOBODE MIŠLJENJA I IZRAŽAVANJA SAVJETA ZA LJUDSKA PRAVA UJEDINJENIH NACIJA, održanog 14. juna 2013. godine;

4. INFORMACIJA O UČEŠĆU PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR HALILA DUKOVIĆA NA KONFERENCIJI ZA ŠTAMPU, ODRŽANOJ 3. SEPTEMBRA 2013. GODINE, POVODOM OBILJEŽAVANJA ŠEZDESETE GODIŠNJICE OD STUPANJA NA SNAGU EVROPSKE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA.

5. TEKUĆA PITANJA.

PRVA TAČKA- KONTROLNO SASLUŠANJE KOORDINATORA KOORDINACIONOG ODBORA ZA PRAĆENJE REALIZACIJE STRATEGIJE ZA TRAJNO RJEŠAVANJE PITANJA RASELJENIH I INTERNO RASELJENIH LICA, SA POSEBNIM OSVRTOM NA KAMP KONIK I I II, MINISTRA RADA I SOCIJALNOG STARANJA, MR PREDRAGA BOŠKOVIĆA NA TEMU: „REALIZACIJA STRATEGIJE ZA TRAJNO RJEŠAVANJE PITANJA RASELJENIH I INTERNO RASELJENIH LICA, SA POSEBNIM OSVRTOM NA KAMP KONIK I I II“;

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da je Odbor za ljudska prava i slobode, polazeći od navoda iz Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu, kontinuiteta prethodnih aktivnosti Odbora u 2011. i 2012. godini na ovu temu:

-8. februara 2011. godine razgovarao sa članovima Delegacije Evropske komisije za borbu protiv rasizma i netolerancije Savjeta Evrope (ECRI) u vezi četvrte runde monitoringa po zemljama članicama Savjeta Evrope, a u okviru koje je bila prva posjeta Crnoj Gori od 7. do 10. februara 2011. godine,

-3. juna 2011. godine posjetio je Kamp Konik I i II i u prostorijama Crvenog krsta održao Sastanak sa predstavnicima Koordinacionog odbora za realizaciju aktivnosti Vlade u vezi s Akcionim planom trajnog rješavanja pitanja interno raseljenih lica koja borave u Kampu Konik I i II, predstavnicima relevantnih institucija zaduženih za rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica koja borave u Kampu Konik I i II i predstavnicima međunarodne zajednice,

-27. jula 2011. godine, umjesto planiranog kontrolnog saslušanja Ministra rada i socijalnog staranja, na 44. sjednici, **razmotrio Informaciju o aktivnostima Vlade Crne Gore u vezi sa trajnim rješavanjem pitanja raseljenih i interno raseljenih lica koja borave u Kampu Konik I i II**, i s tim u vezi Odbor je podnio Skupštini Izvještaj sa predlogom zaključka (14 tačaka), koji je podijeljen poslanicima 24. saziva,

-7. marta 2012. godine, na 66. sjednici **razmotrio Izvještaj Evropske komisije za borbu protiv rasizma i netrpeljivosti Savjeta Evrope (ECRI)** o Crnoj Gori i da je na samoj sjednici rasprava najvećim dijelom vođena o statusu raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik. Odbor je podnio Skupštini Izvještaj o razmatranju Izvještaja ECRI-ja o Crnoj Gori sa predlogom zaključka (16 tačaka), koji je podijeljen poslanicima 24. saziva, a

-25. juna 2012. godine, na 74. sjednici **odrżao Kontrolno saslušanje** potpredsjednika Vlade Duška Markovića, koga je, po njegovom ovlaštenju kao Koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, na sjednici Odbora zastupao direktor Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica, **Željko Šofranac**, dr Suada Numanovića, ministra rada i socijalnog staranja, koga je po ovlaštenju, zastupala **Remzija Ademović**, pomoćnica ministra i ministar unutrašnjih poslova, **Ivan Brajović**,

- **kao i dvije ključne Preporuke**, koje je ECRI uputio Crnoj Gori za koje zahtijevaju prioritarnu implementaciju, a koje će biti predmet provjere između dva redovna monitoringa (prelazne provjere) i to:

1. ECRI preporučuje da vlasti ojačaju inicijalnu i kontinuiranu obuku policije, državnih tužilaca, advokata i sudija o pitanjima vezanim za ravnopravan tretman i nediskriminaciju, krivične odredbe koje su na snazi, a odnose se na rasizam i rasnu diskriminaciju i na to kako se prepoznaje rasistička motivacija krivičnog djela.

2. ECRI snažno preporučuje da crnogorske vlasti, nakon pune i otvorene konsultacije sa ljudima na koje se to odnosi, pronađu standardni smještaj na raznim mjestima u gradu ili zemlji za stanovnike Konika, pripadnike RAE populacije i da zatvore taj Kamp.

Proces provjere između dva redovna monitoringa za ove dvije preporuke ECRI će sprovesti najkasnije dvije godine nakon objavljivanja ovog izvještaja,

odlučio da realizuje **sedamnaestu aktivnost** utvrđenu Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2013. godinu.

Predsjednik Odbora je predložio metodologiju održavanja Kontrolnog saslušanja, shodno Poslovniku Skupštine Crne Gore i instrukcijama sa seminara o održavanju kontrolnog saslušanja koje je pohađao određeni broj poslanika Skupštine Crne Gore i službenika u Službi Skupštine, a po kojoj je Odbor i do sada održavao kontrolna saslušanja.

Po metodologiji koju su prihvatili ostali članovi Odbora, odlučeno je da Kontrolno saslušanje traje dva sata, pri čemu će koordinator Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, mr Predrag Bošković, ministar rada i socijalnog staranja podnijeti uvodno izlaganje na temu Kontrolnog saslušanja: „Realizacija Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II”, u trajanju od 15 minuta.

Nakon toga, slijede izlaganja lica pozvanih da učestvuju na sjednici u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine (po pet minuta), ukoliko žele da saopšte dodatne podatke i informacije.

Nakon uvodnih izlaganja, poslanici imaju mogućnost da postavljaju pitanja Koordinatoru Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, pri čemu njegov odgovor može da traje do pet minuta.

Radi dodatnih pojašnjenja poslanici mogu postaviti potpitanje na koje odgovor može da traje do tri minuta.

Pitanja i potpitanja mogu se postavljati samo u vezi sa temom saslušanja.

Koordinator Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II mr Predrag Bošković je zahvalio Odboru za ljudska prava i slobode na pozivu za učešće na sjednici kako bi saopštio najnovije podatke u vezi sa aktivnostima državnih organa Crne Gore o do sada postignutom na realizaciji Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II.

Ministar mr Predrag Bošković je istakao da se Crna Gora bavi pitanjima raseljenih lica i interno raseljenih lica dugi niz godina. Trajno rješavanje problema i pitanja u vezi sa ovim licima, u skladu sa međunarodnim standardima, bilo je predmet Nacionalne strategije za trajno rješavanje pitanja izbjeglica i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, iz aprila 2005. godine.

Ističući da je u periodu 1998. i 1999. godine Crna Gora na svojoj teritoriji pružila utočište za 140 hiljada izbjeglih i raseljenih, prije svega sa Kosova, što je u tom trenutku predstavljalo četvrtinu njenog stanovništva, ministar mr Predrag Bošković je mišljenja da raseljeničtvo predstavlja problem od nacionalnog, društvenog i međunarodnog značaja i za njegovo rješavanje su nužni konsensus i politička volja zbog toga smatra da složenost prirode ovog problema prevazilazi kapacitete postojećih institucija u Crnoj Gori u samostalnom djelovanju. U cilju uspješnog rješavanja ovog problema, neophodno je programsko angažovanje crnogorskih institucija, zemalja u regionu, međunarodne zajednice,

medjunarodnih organizacija, nevladinih organizacija, udruženja raseljenih lica i interno raseljenih lica, kao i drugih relevantnih institucija.

Podsjetio je da je Vlada Crne Gore 28. jula 2011. godine usvojila Strategiju za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, a shodno Akcionom planu predviđeno je stambeno zbrinjavanje ovih lica kroz Regionalni stambeni program i IPA 2011 „Identifikovanje trajnih rješenja za interno raseljena lica i stanovnike Kampa na Koniku.“ Opšti cilj Strategije je rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica na trajan i održiv način, u saradnji sa medjunarodnom zajednicom i u skladu sa medjunarodnim standardima i principima. Poštujući lični izbor raseljenih i interno raseljenih lica, Strategijom su definisana dva moguća rješenja ovog problema: dobrovoljni povratak i lokalna integracija .

Kada se govori o dobrovoljnom povratku kao mogućem rješenju za trajno rješenje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, ministar mr Predrag Bošković je naveo da povratak treba da bude u potpunosti dobrovoljan i da treba da bude zasnovan na dobroj informisanosti o stanju u zemlji porijekla i da nijedno I/RL neće biti deportovano. Takođe, saopštio je da će Vlada izbjeći stvaranje situacija ili uslova koji bi mogli da prouzrokuju povratak onda kada uslovi povratka u zemlju porijekla nisu pogodni. Organizovani dobrovoljni povratak odvijace se u međunarodno priznatim okvirima i uz pomoć koja je dostupna putem međunarodnih organizacija, donatora i zemlje porijekla.

Govoreći o realizaciji Strategije i Akcionog plana za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica sa posebnim osvrtom na Kamp Konik, ministar Bošković je naglasio da su u prošloj godini realizovane gotovo sve mjere, od 42 koliko ih je Akcionim planom za realizaciju Strategije planirano za taj period, dok će osam preostalih biti realizovano u ovoj godini. Saopštio je da Akcioni plan za ovu godinu predviđa mjere koje se odnose na nove zakonske aktivnosti, ali i intenzivniju regionalnu i međunarodnu saradnju na pronalaženju trajnih i održivih rješenja za raseljene u Crnoj Gori.

Kada je u pitanju lokalna integracija, ministar mr Predrag Bošković je saopštio da će Vlada ponuditi lokalnu integraciju svim raseljenim licima i interno raseljenim licima koja žele da ostanu u zemlji i koja su odlučila da se ne vraćaju u zemlju porijekla.

Govoreći o statističkim podacima, koordinator Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II je saopštio da su od 7. novembra 2009. do aprila ove godine, izbjeglice i raseljeni podnijeli 9.048 zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja, od čega je 6016 riješeno, 35 je odbijeno, a ostali su u proceduri. Dodao je da su do sada 962 raseljene osobe dobile državljanstvo Crne Gore, izdate su 122 garancije raseljenima da će steći crnogorsko državljanstvo, ukoliko donesu otpust iz državljanstva druge države, a u postupku rješavanja se nalazi 120 zahtjeva. Kada je u pitanju dobrovoljni povratak, 673 osobe, odnosno 103 porodice, zainteresovane su za povratak na Kosovo. Naveo je da je za 46 porodica odobren povratak na Kosovo, a tri su od januara do juna ove godine stekle to pravo.

Navodeći da je adekvatan smeštaj ključni element za integraciju raseljenih i interno raseljenih lica, Ministar rada i socijalnog starnja je saopštio da će Vlada Crne Gore kroz regionalnu inicijativu, međunarodne donacije, povoljne kredite i sopstvene izvore, obezbijediti smeštaj za 1.127 porodica koje se smatraju ugroženim prema UNHCR-ovim kriterijumima ugroženosti i koje žive u smeštaju ispod standarda stanovanja (Konik I i II, nezvanični kolektivni centri i privremena

naselja). Doprinos Crne Gore biće prvenstveno u smislu dodjele zemljišta i obezbjeđivanja primarne infrastrukture, ali će, takođe, obezbijediti i finansijsku podršku.

Budući da raseljena i interno raseljena lica ukazuju da je iznos administrativne takse za dobijanje dokumenata iz zemlje porijekla suviše visok i da predstavlja jednu od prepreka za dobijanje dokumenata potrebnih kako bi bio regulisan njihov status u Crnoj Gori, ministar mr Predrag Bošković je saopštio da će Vlada, u saradnji sa Delegacijom Evropske unije i UNHCR-om, i dalje insistirati na saradnji zemalja porijekla putem Radne grupe za civilnu dokumentaciju u okviru Beogradske inicijative, kako bi bile smanjene takse za dobijanje ličnih dokumenata, naročito pasoša raseljenih i interno raseljenih lica sa prebivalištem u Crnoj Gori.

U pogledu obrazovanja, ministar mr Predrag Bošković je istakao da Ministarstvo prosvjete i sporta, nevladine organizacije i međunarodni donatori ulažu napore za uključivanje ove djece u obrazovni sistem Crne Gore kroz pružanje pomoći u ishrani, besplatnim udžbenicima, školskom priboru i obezbjeđivanju stipendija za određeni broj učenika. Neophodni su dalji sistematski naponi kako bi se poboljšao kvalitet osnovnog obrazovanja i održala stopa zadržavanja djece u školi kroz poboljšanje nastavničkih kapaciteta, bolje poznavanje crnogorskog jezika, sistematsko podizanje svijesti u radu sa porodicama, angažovanje romskih asistenata za podršku djeci u školi. Materijalna podrška obezbijedena kroz pojedine donacije ne može osigurati potrebnu kontinuiranu podršku. Ocijenio je da su napravljeni značajni pomaci u vezi sa rješavanjem statusa raseljenih i interno raseljenih lica, prije svega u oblasti obrazovanja i zdravstvene zaštite pripadnika ove populacije.

Ministar je istakao da će prioritet u narednom periodu biti rješavanje stambenih problema raseljenih i interno raseljenih lica i trajno rješavanje pitanja Kampa Konik I i II. Saopštio je da će do kraja 2013. godine, u sklopu Regionalne inicijative Sarajevski proces, početi izgradnja dva stambena objekta, u Nikšiću i na Koniku.

Naselje Konik čine kampovi I i II u kojima trenutno boravi 244 porodica sa 1387 članova (kamp I - 191 porodica /1086 lica/ i kamp II - 53 porodice / 301 lice/). Osim toga, u okolini kampa boravi i oko 134 porodica sa 840 osoba.

Imajući u vidu da je riječ o pripadnicima populacije Roma i Egipćana koja je koncentrisana na jednom mjestu, ministar mr Predrag Bošković je mišljenja da bi posebnu pažnju trebalo posvetiti rješavanju njihovih problema. Kako bi pronašlo trajno rješenje za ovu populaciju, u saradnji sa stručnjacima iz Delegacije Evropske unije i predstavnicima agencija Ujedinjenih nacija, izradjena je studija pod nazivom "Studija o trajnim rješenjima za izbjeglice i raseljena lica i stanovnike kampa Konik u Crnoj Gori, kao i priprema za IPA program 2011." Na osnovu Studije, međusektorska radna grupa, u saradnji sa predstavnicima Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori definisala je Predlog projekta - "rezime projekta" - "Identifikacija trajnih rješenja za raseljena lica i stanovnike kampa Konik" - IPA 2011, što predstavlja prvu fazu u rješavanju pitanja u vezi sa Konikom. Predlog projekta podrazumijeva sljedeće komponente: izgradnju 90 stambenih jedinica, izgradnju višenamjenskog centra, dobrovoljni povratak, zapošljavanje, obrazovanje, socijalna pitanja, uključujući pristup dokumentaciji i tehničku podršku.

Strategija za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori obuhvata period od avgusta 2011. do decembra 2015. godine, a biće realizovana kroz maksimalno četiri akciona plana. Prvi Akcioni plan obuhvata

period do 31. decembra 2012. godine, a svaki od narednih akcionih planova koji će biti usvojeni biće validan najmanje jednu godinu. Godišnji akcioni planovi biće pravljani u toku poslednjeg kvartala tekuće godine za narednu godinu i uključivaće prioritne mjere i aktivnosti koje treba sprovesti u toj godini. U cilju postizanja implementacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na oblast Konik, biće uključen niz institucija

Vlada Crna Gora će formirati Koordinacioni odbor sastavljen od predstavnika: Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva prosvjete i sporta, Ministarstva unutrašnjih poslova, Zavoda za zapošljavanje, Glavni grad Podgorica, Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica, Delegacije Evropske unije i UNHCR. Da bi se osigurala odgovarajuća implementacija Strategije, potpredsjednik Vlade Crne Gore će biti imenovan za šefa Koordinacionog odbora. Šef Koordinacionog odbora će koordinirati aktivnostima vezanim za implementaciju Strategije, koje su predviđene akcionim planovima i redovno će komunicirati sa Vladom Crne Gore, Delegacije Evropske unije i UNHCR-om i informisati ih o napretku putem kvartalnih izvještaja.

U cilju praćenja implementacije Strategije i procesa lokalne integracije, sistem upravljanja podacima će biti unaprijeđen, u cilju praćenja lica i njihovog pristupa pravima. Ministarstvo unutrašnjih poslova će biti zaduženo za rješavanje zahtjeva za privremeni boravak i stalno nastanjenje u Crnoj Gori, kao i za preostale zahtjeve za prijem u crnogorsko državljanstvo. Ministarstvo će nastaviti da traži saradnju sa zemljama porijekla kako bi se pomoglo ugroženim RL/IRL u pribavljanju dokumenata potrebnih za regulisanje statusa stranca u Crnoj Gori.

Ministarstvo zdravlja će biti zaduženo za sprovođenje informativnih kampanja u vezi sa zdravstvenom zaštitom.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja će biti zaduženo za obezbjeđivanje pristupa pravima iz oblasti socijalne i dječje zaštite svim raseljenim i interno raseljenim licima i strancima, nastavljajući da traži rješenja za ugrožene I/RL, poklanjajući posebnu pažnju raseljenim i interno raseljenim licima sa invaliditetom. Ministarstvo prosvjete i sporta će sprovesti aktivnosti u vezi sa uključivanjem raseljenih i interno raseljenih lica i stranaca u obrazovni sistem Crne Gore.

Ministarstvo finansija će obezbijediti sredstva neophodna za postizanje pune integracije raseljenih i interno raseljenih lica i stranaca u crnogorsko društvo.

Ministarstvo spoljnih poslova i evropskih integracija će nastaviti da traži saradnju sa zemljama porijekla raseljenih i interno raseljenih lica u vezi sa razrješavanjem njihovog pravnog statusa.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava će pratiti realizaciju Strategije kako bi se obezbijedilo puno poštovanje ljudskih prava raseljenih i interno raseljenih lica i stranaca, sa posebnim osvrtom na RAE populaciju.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma će realizovati aktivnosti u cilju pronalaženja rješenja za obezbjeđivanje adekvatnih standarda stanovanja za raseljena i interno raseljena lica i strance, a u saradnji sa lokalnom samoupravom. za zbrinjavanje izbjeglica će nastaviti da prati integraciju raseljenih i interno raseljenih lica do njihovog punog pristupa pravima, od momenta sticanja statusa stranca sa stalnim nastanjenjem ili privremenim boravkom u Crnoj Gori.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore će stvoriti jednake uslove za I/RL i strance na tržištu rada, kako bi se poboljšalo njihovo socijalno uključivanje i lokalna integracija.

Crveni krst Crne Gore će nastaviti da pruža pomoć najugroženijim I/RL i strancima, u saradnji sa državnim i drugim institucijama Crne Gore, posebno kada je riječ o stanovnicima naselja Konik.

Aktivnosti iz Strategije će se finansirati iz: državnog budžeta, donatorskih sredstava i projekata. Očekuje se da iz dodatnih sredstava od Donatorske konferencije u okviru Beogradske inicijative budu pokriveni procijenjeni troškovi od 27 miliona €, potrebnih za implementaciju projekata za obezbjeđivanje smještaja za I/RL koja su identifikovana kao ugrožena lica u opštinama: Bar, Berane, Herceg Novi, Kolašin, Nikšić, Plav, Podgorica, Rožaje, Tivat i Ulcinj. Od opština se očekuje da doniraju zemljište za potrebe stambene izgradnje. Dio sredstava za pokrivanje troškova pribavljanja ličnih dokumenata u zemljama porijekla za ona I/RL koja su identifikovana u istraživanju koja su sproveli OEBS i UNHCR u kolektivnim naseljima raseljenih lica, biće obezbijeđeni putem Stuba socijalne inkluzije UNHCR-a.

U raspravi su učestvovali: koordinator programa za ljudska prava u NVO "Građanska alijansa" Milan Radović i poslanici, članovi Odbora: Snežana Jonica, mr Dritan Abazović, dr Izet Bralić i dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Koordinator programa za ljudska prava u NVO "Građanska alijansa" Milan Radović je mišljenja da Crna Gora čini dosta napora kada je u pitanju trajno rješavanje položaja raseljenih i interno raseljenih lica. Smatra da je pomenuta problematika kompleksna s obzirom da Crna Gora već dvije decenije preduzima aktivnosti na poboljšanje položaja raseljenih i interno raseljenih lica. Složio se sa Ministrom rada i socijalnog staranja da je neophodno da se aktiviraju svi odgovarajući subjekti u rješavanju pomenute problematike, budući da Crna Gora ne može sama da se izbori s istom.

Naglašavajući da je izgradnja stambenih stanova za raseljena i interno raseljena lica najveći uspjeh nakon Beogradske inicijative, Koordinator programa za ljudska prava NVO "Građanska alijansa" je istakao da će to pokrenuti i brojne probleme koje Romi imaju oko zapošljavanja, a kasnije će se nadovezivati i brojni drugi, kao na primjer: obrazovanje i edukacija.

Koordinator programa za ljudska prava NVO "Građanska alijansa" je upitao Ministra rada i socijalnog staranja da li je naša država zadovoljna odnosom i aktivnostima Vlade Kosova i njihovih nadležnih institucija za rješavanje statusa ovih lica? Naglašavajući važnim da se obezbijedi određeni broj odlazaka po dobrovoljnoj osnovi u treće zemlje, Milan Radović je upitao Ministra mr Predraga Boškovića kakav je odnos međunarodne zajednice prema rješavanju statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori i da li je na zadovoljavajućem nivou?

Poslanica Snežana Jonica je konstatovala da bi korisnije bilo da je Ministar rada i socijalnog staranja dostavio Informaciju o realizaciji Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II ranije ističući da bi se na taj način doprinijelo kvalitetnijoj raspravi na sjednici Odbora. Upitala je Ministra da li su realizovane sve mjere predviđene Akcionim planom za rješavanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik u prethodnoj godini? Takođe, interesovalo je da li je bilo drugih problema u realizaciji istih sem zabrane učešća raseljenim i interno raseljenim licima u izbornim kampanjama? Naglašavajući da pitanje ravnopravnosti svih raseljenih i interno raseljenih lica smatra bitnim, poslanica Jonica je upitala Ministra rada i socijalnog staranja da li se time što se rješavanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica iz Kampa Konik definiše kao prioritet ostala raseljena i interno raseljena lica na teritoriji Crne Gore dovode u neravnopran položaj?

Nadovezujući se na priču o problemu zapošljavanja raseljenih i interno raseljenih lica, poslanica Jonica je upitala ministra mr Predraga Boškovića da li su raseljena i interno raseljena lica, koja borave u Crnoj Gori, ravnopravna u zapošljavanju sa crnogorskim državljanima s obzirom da se za zapošljavanje u državnim organima najčešće zahtijeva posjedovanje crnogorskog državljanstva, a ključni problem jeste dobijanje istog?

Poslanik mr Dritan Abazović je istakao da ga interesuje koordinacija Ministarstva rada i socijalnog staranja sa drugim državnim organima i drugim ministarstvima. Mišljenja je da se pitanje raseljenih i interno raseljenih lica ne može direktno odnositi na Ministarstvo rada i socijalnog staranja. Budući da se problem raseljenih lica javlja permanentno dugi niz godina, poslanik mr Dritan Abazović smatra da koordinacija državnih organa sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja nije na odgovarajućem nivou, bilo da su u pitanju lična dokumenta, državljanstvo ili zapošljavanje. U vezi sa tim, upitao je Ministra rada i socijalnog staranja u kojoj mjeri je Ministarstvo rada i socijalnog staranja zadovoljno saradnjom i koordinacijom sa drugim ministarstvima i institucija Crne Gore zaduženim za rješavanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica? Takođe, pitao je ministra mr Predraga Boškovića koliko je do sada sredstava uloženo radi rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica smještenih u Kampu Konik I i II i da li su uložena sredstva odgovorila krajnjem cilju?

Nadovezujući se na pitanje poslanice Jonice o ravnopravnosti svih raseljenih i interno raseljenih lica koja žive u Crnoj Gori, poslanik Abazović smatra da raseljena i interno raseljena lica iz Kampa Konik I i II imaju prioritet u odnosu na ostala raseljena i interno raseljena lica na teritoriji Crne Gore. Takođe, saglasan je sa Ministrom da zemlje porijekla nemaju sluha za povratak i da to pitanje treba rješavati u bilateralnoj saradnji.

Ističući da i njega interesuje kakav je odnos Vlade Crne Gore sa Vladom Kosova, poslanik Abazović je upitao Ministra da li ima informaciju vezano za ostvarivanje prava na penziju onih lica koja su radila na Kosovu a imaju crnogorsko državljanstvo?

Navodeći da nije zadovoljan sa realizacijom mjera iz Akcionog plana za rješavanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik, poslanik je istakao da se slaže sa mišljenjem poslanice Jonice da bi bilo korisnije da im je predmetna Informacija dostavljena ranije radi bolje pripreme poslanika na ovu temu.

Poslanik dr Izet Bralić je istakao da je Crna Gora u prethodnom periodu dosta učinila kada je u pitanju status raseljenih i interno raseljenih lica s obzirom na teške finansijske uslove kao i veliki priliv raseljenih i interno raseljenih lica na teritoriji Crne Gore. Takođe, mišljenja je da su pojedine sredine bile opterećenije u odnosu na druge, ali kako se ozbiljnije pristupilo rješavanju datog problema taj teret je sada ravnopravno podijeljen. Govoreći o statusu raseljenih lica, poslanik Izet Bralić je naglasio da su bitna dva segmenta prilikom trajnog rješavanja pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, a to su socijalizacija i zdravstveno stanje raseljenih i interno raseljenih lica. Budući da su poznati nehumani uslovi u kojima žive raseljena i interno raseljena lica, upitao je Ministra rada i socijalnog staranja koliko takvi uslovi doprinose povećanju maloljetničke delinkvencije i da li se zna koliki je stepen maloljetničke delinkvencije lica iz Kampa Konik u poređenju sa ostatkom stanovništva Crne Gore, kao i da li postoji razlika u stepenu kriminaliteta lica koja borave u Kampu

Konik i ostalog stanovništva Crne Gore? Budući da je saznao da je problem trgovine ljudima rasprostranjen među raseljenim i interno raseljenim licima, upitao je Ministra rada i socijalnog staranja da li ima preciznih podataka o tome?

Navodeći da je član Koordinacionog tijela za izradu Strategije za reproduktivno zdravlje, poslanik Izet Bralić je saopštio da je poznat veći procenat morbiditeta kod trudnica i kod porodilja iz reda raseljenih i interno raseljenih lica, kao i procenat smrtnosti odojčati, što smatra zabrinjavajućim s obzirom da se stanje na tom polju ne popravlja. Stoga, poslanik Bralić, u rješavanju navedenog problema, smatra ključnim veće učešće međunarodnih institucija naglašavajući da Crna Gora, usljed ekonomske krize, nije u mogućnosti da se sama izbori sa svim problemima s kojima se suočavaju raseljena i interno raseljena lica. Smatra ključnim da Koordinacioni Odbor za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II sprovede plan kojim bi se riješio problem morbiditeta i mortaliteta odojčati, trudnica i porodilja, kao i problem maloljetničke delinkvencije koji je izraženiji kod raseljenih i interno raseljenih lica.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio da je ostala još jedna epizoda Kampa Konik budući da je taj film započeo još prije 20 godina. Istakao je da je Crna Gora prepoznata kao sigurno mjesto za one koji su tražili “sigurno nebo nad glavom”, a gledajući iz današnje perspektive, ohrabruje činjenica što je Crna Gora pružila sigurnost velikom broju izbjeglica, s obzirom da su, u jednom periodu, četvrtinu stanovništva teritorije Crne Gore činila raseljena i interno raseljena lica. Smatrajući da nije lako zadovoljiti sve potrebe “nevoljnika”, koji su, bježeći od ratnih dešavanja utočište našli u Crnoj Gori, Predsjednik Odbora je istakao da su bile prisutne mnoge objektivne okolnosti zbog kojih Crna Gora nije mogla izaći u susret njihovim potrebama. Predsjednik Odbora smatra ključnim pitanje da li je država Crna Gora iskoristila sve mogućnosti da život raseljenih i interno raseljenih lica učini boljim? Mišljenja je da jeste, a i ono što je učinila na planu poboljšanja njihovog statusa treba da posluži kao primjer drugim državama.

Budući da je prioritet Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica zatvaranje Kampa Konik I i II, predsjednik Odbora je upitao Ministra kada se očekuje realizacija istog? Naglašavajući da država Crna Gora navedeni problem ne može riješiti sama, predsjednik Odbora je ocijenio bitnom saradnju Vlade Crne Gore sa drugim crnogorskim institucijama, sa zemaljama u regionu, sa međunarodnom zajednicom, međunarodnim organizacijama, nevladinim organizacijama, kao i drugim relevantnim institucijama u rješavanju istog. Istakao je da rješenje navedenog problema otežava i činjenica što, u jednom periodu, nije bilo razumijevanja od strane država odakle su dolazila raseljena i interno raseljena lica.

Poslanik mr Dritan Abazović je dodatno upitao Ministra rada i socijalnog staranja koliko raseljenih i interno raseljenih lica je dobilo crnogorsko državljanstvo, koliko je njih sa crnogorskim državljanstvom dobilo posao i koji profil posla je u pitanju?

Koordinator Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II mr Predrag Bošković je istakao da je u zadnjih devet mjeseci jedan od glavnih prioriteta Ministarstva rada i socijalnog staranja trajno rješenje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica i zbog toga je Ministarstvo pokrenulo niz inicijativa da bi ubrzali taj proces. U tu svrhu, Vlada Crne Gore je organizovala

posjetu Vladi Kosova u martu 2013. godine kada se Ministar rada i socijalnog staranja sastao sa Ministrom za zajednicu i povratak, Ministrom unutrašnjih poslova i Ministrom rada i socijalnog staranja. Iako je posjeta Vladi Kosova uslijedila nakon dužeg vremena, ministar mr Predrag Bošković je naglasio da su na sastanku imali konstruktivan dijalog i da je najveća pažnja bila posvećena rješavanju statusa raseljenih i interno raseljenih lica sa Kosova. Dogovoreno je da Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Kosova bude potpisan u najkraćem roku, a da Ministarstvo unutrašnjih poslova Kosova formira posebnu jedinicu koja bi izvršila registraciju onih koji nemaju lična dokumenta Kosova kao svoje domicilne zemlje kako bi mogli da ostvare prava u Crnoj Gori. Takođe, saopštio je da je ministar za zajednicu i povratak Dalibor Jevtić, u maju 2013. godine, posjetio Crnu Goru i da je tada imao priliku da se uvjeri u stanje Kampa Konik I i II i tom prilikom je obećao da će pitanje raseljenih i interno raseljenih lica ubuduće biti prioritet za Ministarstvo za zajednicu i povratak Kosova. Vezano za saradnju sa ostalim zemljama, ministar mr Predrag Bošković je istakao da, pored lokalne integracije i dobrovoljnog povratka, predviđen je i treći način za rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, a to je tzv. transfer u treće zemlje. Naglašavajući da Vlada Crne Gore ima dobru saradnju sa Delegacijom Evropske unije, UNHCR-om i UNICEF-om, ministar mr Predrag Bošković je istakao da bi se bez njihove podrške realizacija Strategije teže odvijala zbog veličine Crne Gore i broja izbjeglica koji žive na teritoriji Crne Gore.

Ministar mr Predrag Bošković je ukazao na Nacionalni stambeni program za Crnu Goru, kojim je predviđeno obezbjeđenje sredstava za rješavanje stambenog pitanja za 6.063 lica (1.177 domaćinstava) koja spadaju u najranjivije kategorije, a smješteni su u neformalnim kolektivnim centrima. Istakao je da je ovim programom predviđena gradnja 97 stambenih jedinica, isporuka građevinskog materijala za 120 stambenih jedinica, gradnja 60 montažnih kuća i 90 smještajnih jedinica u Domu starih u Pljevljima. Ukupna vrijednost projekta je 27.696 miliona eura, a kontribucija države je 15%. Nacionalni stambeni projekat sprovodiće se u trinaest crnogorskih opština (Berane, Andrijevica, Podgorica, Ulcinj, Nikšić, Budva, Rožaje, Plav, Herceg Novi, Bar, Danilovgrad, Tivat, Pljevlja) i značajno će doprinjeti zatvaranju Kampa Konik i ostalih kolektivnih centara za smještaj raseljenih i interno raseljenih lica.

U vezi sa pitanjima poslanika mr Dritana Abazovića i poslanice Snežane Jonice o dostavljanju Izvještaja o realizaciji Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, ministar mr Predrag Bošković je istakao da Izvještaj nije dostavljen ranije jer niko nije tražio da se Izvještaj dostavi ranije.

Ministar rada i socijalnog staranja zahvalio je na donaciji ambasade Sjedinjenih Američkih Država, vrijednoj 50 hiljada dolara, stanovnicima Kampa na Vrelima Ribničkim, koji su pretrpjeli veliku materijalnu štetu nakon požara koji je izbjegličko naselje pogodio u julu. U sklopu donacije su dva ambulantna kontejnera, koji su namijenjeni za pružanje osnovnih zdravstvenih usluga stanovnicima Kampa Konik I. Kako su kontejneri već korišćeni, Operativni tim za koordinaciju i praćenje aktivnosti postavljanja kontejnerskog naselja će ih do završetka neophodnih opravki i opremanja, privremeno locirati u krugu kasarne „Masline”. Saopštio je da je premještanje Kampa Konik 2 projekat Vlade Crne Gore i Ambasade USA u Podgorici, kojim će se obezbijediti povoljniji uslovi za život 350 žitelja ovog naselja. Sve aktivnosti oko

postavljanja novog kontejnerskog naselja vršiče Direkcija za javne radove, uz obezbijeđena sredstva od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja i Ministarstva finansija.

Na pitanje predsjednika Odbora dr Halila Dukovića o datumu zatvaranja Kampa Konik I i II, Ministar rada i socijalnog staranja je naglasio da je Strategijom predviđeno da pitanje Kampa Konik bude trajno riješeno do 2016. godine, a da li će to tako biti ne zavisi samo od Vlade Crne Gore i Ministarstva rada i socijalnog staranja, već i od toga da li će donatori ispoštovati dogovore i preporuke sa donatorske Konferencije i kojom dinamikom će se odvijati povratak onih koji žele da se vrate na Kosovo.

Predstavnica Evropske unije u Crnoj Gori, Dawn Adie Brown je ocijenila da su u dosadašnjem periodu ostvareni vidljivi rezultati u rješavanju statusa raseljenih i interno raseljenih lica, posebno onih u Kampu Konik. Pozitivnim je ocijenila činjenicu da skoro 90% iz Kampa Konik pohađa školu, ali je istakla da postoji problem u prevozu te djece do škole, jer za sada postoje samo dva minibusa. Obrazovanjem će se steći preduslovi za zapošljavanje pripadnika ove populacije. Veoma je važna i njihova društvena integracija, za šta je neophodno regulisati i njihov pravni status, a tu posebno važnu ulogu ima Ministarstvo unutrašnjih poslova, jer je obezbjeđivanje dokumenata za ova lica i regulisanje pravnog statusa ključno za njihovu integraciju. Saopštila je da je trajno zatvaranje Kampa Konik I i II prioritet, a da će se pažnja posvetiti i rješavanju statusa raseljenih i interno raselejenih lica u drugim opštinama.

Direktor Uprave za zbrinjavanje izbjeglica Željko Sofranac smatra da pitanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica jeste složen problem koji treba postepeno rješavati uz saradnju i pomoć međunarodne zajednice. Navodeći da se problem raseljenih i interno raseljenih lica ne može riješiti bez podrške zemlje porijekla, Direktor Uprave za zbrinjavanje izbjeglica smatra važnim da se kod njih stvori samosvijest da moraju da učestvuju u socijalnom, političkom, kulturnom i društvenom životu Crne Gore kako bi mogli lakše da ostvaruju pristup radu. Istakao je da glavni problem u Crnoj Gori predstavljaju lica sa Kosova i Romi koje ne prihvata nijedna država pa se taj problem nameće Crnoj Gori da ga sama rješava. Ocijenio je da pitanje raseljenih i interno raseljenih lica nije samo problem Ministarstva rada i socijalnog staranja, već i drugih državnih organa i institucija u Crnoj Gori uz neophodnu saradnju sa međunarodnom zajednicom.

Predsjednik Odbora je istakao da problem rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica dodatno otežavaju tradicionalni stavovi lica koja žive u Kampu Konik I ili II, s obzirom na činjenicu da se veći broj trudnica porodi van porodilišta, što govori o tome koliko je otežano regulisanje dokumenata tih lica, iako je sistem zdravstva u Crnoj Gori omogućio da se one mogu poroditi u zdravstvenoj ustanovi.

Ministar rada i socijalnog staranja mr Predrag Bošković je istakao da Ministarstvo rada i socijalnog staranja radi na kvalitetan način za što dobija priznanje od međunarodne zajednice i svih međunarodnih organizacija. Naglašavajući da ukupna raseljenička populacija jeste prioritet Vlade Crne Gore, ministar mr Predrag Bošković je istakao da su na tom polju učinjeni veliki pomaci, da su sve mjere realizovane iz Akcionog plana predviđenog Strategijom i da se stvari odvijaju u pozitivnom smjeru. Smatra bitnim što se ovo pitanje rješava u saradnji sa UNHCR-o i sa Evropskom komisijom, kao i što se problem rješava postepeno. Naglasio je da se integracija u crnogorsko društvo odvija na zadovoljavajući način. Problem se ne može transformisati samo prema Vladi Crne Gore i Ministru već i šire. Kada se govori o oblastima

obrazovanja i zdravstva, ministar mr Predrag Bošković je ocijenio da je ostvaren iskorak u oblasti obrazovanja i zdravstva. Sljedeće je rješavanje stambenog pitanja i mišljenja je da se odvija na zadovoljavajući način. Naglašavajući da se pitanje dobrovoljnog povratka ne odvija na zadovoljavajući način, ali se to ne može pripisati samo državi Crnoj Gori već i zemlji porijekla. Ipak, zbog pozitivnih utisaka sa sastanka sa Vladom Kosova, ministar mr Predrag Bošković je mišljenja da će se pitanje dobrovoljnog povratka u narednom periodu kvalitativno razvijati u odnosu na dosadašnji period.

Predsjednik Odbora je saopštio da će na pitanje koje je poslanik Izet Bralić uputio ministru mr Predragu Boškoviću odgovoriti Šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima u okviru druge tačke dnevnog reda, smatrajući da će se time doprinijeti racionalnom korišćenju vremena.

Predsjednik Odbora je zaključio da je pitanje trajnog rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori veoma kompleksno i da je neophodna pomoć međunarodne zajednice, kao i zemalja porijekla ovih lica. Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković istakao je da za rješavanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, osim dobre volje, treba puno sredstava, kao i veće uključivanje zemalja porijekla ovih lica u cilju rješavanja njihovih problema i pomoć, prije svega, finansijska, od strane međunarodnih organizacija. Crna Gora je do sada učinila mnogo, ali je neophodno zbog nastavka aktivnosti uspostaviti saradnju sa drugim državama kako bi se ova problematika trajno riješila.

Nakon održanog Kontrolnog saslušanja, Odbor je jednoglasno odlučio da u skladu sa članom 77 stav 2 Poslovnika Skupštine podnese Skupštini Izvještaj o Kontrolnom saslušanju Koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II mr Predraga Boškovića na temu: „Realizacija Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II.

DRUGA TAČKA- INFORMACIJA O REALIZACIJI STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA ZA PERIOD 2012-2018 SA AKCIONIM PLANOM ZA 2012.-2013. U FOKUSU PREPORUKA GRETA-e (SE)-MART 2013.g U VEZI SA IMPLEMENTACIJOM KONVENCIJE SE ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio da je na zahtjev Odbora za ljudska prava i slobode, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima sačinio i podnio Odboru Informaciju o realizaciji Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2012-2018 sa Akcionim planom za 2012.-2013. u fokusu Preporuka GRETA-e (SE)-mart 2013. godine u vezi sa implementacijom Konvencije Savjeta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima. Razmatranjem Informacije o realizaciji Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2012-2018 sa Akcionim planom za 2012.-2013., u fokusu Preporuka GRETA-e (SE)-mart 2013.g u vezi sa implementacijom Konvencije Savjeta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima, Odbor realizuje **osamnaestu aktivnost**

utvrđenu Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2013. godinu, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine.

U uvodnom dijelu, šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima Zoran Ulama je saopštio da je najbitnije istaći da trgovina ljudima u Crnoj Gori nema karakter pojave, već se javljaju samo pojedinačni slučajevi.

Podsjetio je da je Vlada Crne Gore u septembru 2012. godine usvojila novu Strategiju za borbu protiv trgovine ljudima za period od 2012. do 2018. godine i prateći dvogodišnji Akcioni plan. Novim strateškim dokumentom definisani su ciljevi, načela i pravci u borbi protiv trgovine ljudima i određene su mjere za unapređenje efikasnosti uspostavljenog sistema za borbu protiv trgovine ljudima u javnom, privatnom i civilnom sektoru. Istakao je da Strategija težište stavlja na šest osnovnih oblasti: prevenciju i edukaciju; identifikaciju žrtava trgovine ljudima; pomoć, zaštitu i reintegraciju žrtava; efikasno krivično gonjenje; međunarodnu saradnju i koordinaciju i partnerstvo. Ciljevi Strategije su usklađeni sa relevantnim međunarodnim standardima, ciljevima koje propisuje Direktiva Evropskog Parlamenta o prevenciji i borbi protiv trgovine ljudima, sa preporukama ključnih aktera na međunarodnoj sceni, kao i sa NATO programom borbe protiv trgovine ljudima. Važna novina u odnosu na prethodnu Strategiju je u uvođenju posebnog poglavlja koje je posvećeno ciljevima i mjerama za sprovođenje proaktivne identifikacije potencijalnih žrtava trgovine ljudima kroz veće uključivanje svih institucija koje mogu doći u kontakt sa žrtvom trgovine ljudima. U oblasti prevencije i edukacije, Strategijom su definisani ciljevi u pravcu jačanja preventivnih i edukativnih aktivnosti usmjerenih na mlade ljude, posebno grupe u riziku, kao i aktivnosti usmjerene na jačanje stručnih kapaciteta svih ciljnih grupa na polju borbe protiv svih oblika trgovine ljudima.

S obzirom da je identifikacija žrtava trgovine ljudima veoma važna, definisane su mjere i aktivnosti koje imaju za cilj razvijanje i unapređenje stručnih vještina od strane predstavnika institucija koji mogu doći u kontakt sa potencijalnim i žrtvama trgovine ljudima, kao i mjere vezane za formiranje mobilnih timova i izradu specifičnih indikatora koji će unaprijediti rad na terenu.

Važnom je ocijenio i pomoć, zaštitu i reintegraciju žrtava gdje se preduzimaju značajne aktivnosti na institucionalnom i vaninstitucionalnom nivou. Saopštio je da je Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima unaprijedila postojeći sistem prikupljanja, analize i izvještavanja o trgovini ljudima.

Značajan problem sa kojim se Crna Gora, kao i ostale zemlje regiona suočava jeste prosjačenje na ulici i istakao je da se samo koordiniranim aktivnostima svih organa i institucija može doprinijeti smanjenju ove pojave u našem društvu.

U raspravi su učestvovali poslanici, članovi Odbora: dr Ljiljana Đurašković, doc. dr Srđa Popović, Snežana Jonica, Kemal Zoronjić, Izet Bralić i predsjednik Odbora dr Halil Duković.

Poslanica dr Ljiljana Đurašković je istakla da je problem trgovine ljudima kompleksna i delikatna tema i to s više aspekata: ličnih, humanitarnih, pravnih i socijalnih. Upitala je Šefa Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima da li se prilikom identifikacije žrtava trgovine ljudima zna: koliki je broj maloljetnih lica koji su bili žrtve trgovine ljudima, da li se zna broj žrtava ženskog pola i da li ima naznaka da su one bile i žrtve trgovine ljudskim organima? Izražavajući saglasnost sa konstatacijom Šefa Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima da je problem prosjačenja na ulici značajan problem sa

kojim se Crna Gora, kao i ostale zemlje regiona, suočavaju, poslanica dr Ljiljana Đurašković je naglasila da je prosjačenje posebno izraženo na primorju što stvara lošu sliku, s obzirom da su u pitanju turistička mjesta. S tim u vezi, poslanica Đurašković smatra bitnim da se ovom problem mora pristupiti odgovornije. Stoga, problem prosjačenja na ulici treba da bude u centru interesovanja Ministarstva pravde, Ministarstva rada i socijalnog staranja i Ministarstva zdravlja kako bi se moglo doprinijeti smanjenju ove pojave u našem društvu.

Nadovezujući se na konstataciju poslanice dr Ljiljane Đurašković da je prosjačenje na ulici u primorskim gradovima itekako izraženo, poslanik doc. dr Srđa Popović smatra da se organi zaduženi za suzbijanje prosjačenja na ulici nijesu pokazali efikasnim u borbi s tim problemom. Budući da je Vlada Crne Gore u septembru 2012. godine usvojila novu Strategiju za borbu protiv trgovine ljudima za period od 2012. do 2018. godine, poslanik doc. dr Srđa Popović očekuje da će u narednom periodu biti bolji rezultati i da će problem prosjačenja na ulici biti manje izražen.

Poslanica Snežana Jonica je upitala Šefa Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima da li je u skorije vrijeme rađeno istraživanje koje bi dalo ocjenu o postojećem stanju, budući da smo svjesni da ono što mi znamo nije kompetentno i, u tom kontekstu da li je bilo presuda kojih do nedavno nije bilo kada je u pitanju ova oblast. Budući da su izmjenama Krivičnog Zakonika značajno pooštrene kazne koje mogu biti od značaja kada je u pitanju problem trgovine ljudima, poslanica Jonica je upitala Šefa Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima da li je, po njegovom mišljenju, uspostavljen odgovarajući zakonodavni okvir u ovoj oblasti? Takođe, poslanica Jonica je pitala da li je ijedna žrtva trgovine ljudima htjela da ostvari svoje pravo na naknadu štete? S tim u vezi, kako je to moglo biti sprovedeno uz pretpostavku da nije bilo nijedne presude u ovoj oblasti? Vezano za obezbjeđivanje multidisciplinarnе obuke policajaca u borbi protiv trgovine ljudima, poslanicu Jonicu je interesovalo da li je ostvaren napredak i na koji način se manifestuje? Budući da su rađene obuke policajaca, advokata i državnih tužilaca, poslanica Jonica je upitala da li su obuke ostvarile cilj kod policajaca kada je u pitanju prevazilaženje određenih predrasuda?

Poslanica Snežana Jonica je naglasila je da je problem seksualnog zlostavljanja dostigao veći stepen nego što smo svjesni, ukazujući na podatak iz istraživanja koje je sproveo Savjet Evrope gdje se navodi da je svako peto dijete zlostavljano. Kada se govori o dječjem posjačenju, poslanica Jonica je podsjetila na Izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore u kojem se navodi da je veliki broj djece, prevashodno Roma koji žive i rade na ulicama i koji su izloženi seksualnoj i ekonomskoj eksploataciji. Smatra da se oni tretiraju kao prestupnici, a ne kao oni koji su žrtve drugih prestupnika ili žrtve seksualne eksploatacije, što i doprinosi da dječje prosjačenje kulminira kao pojava na cijeloj teritoriji Crne Gore. Navodeći da se ne zna koliki je broj djece koja se bave prosjačenjem na ulici budući da se time niko nije detaljno bavio, poslanica Jonica je naglasila značaj centara za rad u prevazilaženju datog problema koji nijesu na adekvatan način pristupili rješavanju datog problema.

Kada se govori o normativnom okviru na temu borbe protiv trgovine ljudima, poslanik Kemal Zoronjić je upitao Šefa Kancelarije da li je važeći zakonodavni okvir odgovarajući u borbi protiv trgovine ljudima? Vezano za prosjačenje na ulici, poslanik Zoronjić je naglasio da prosjačenje je vidljivo ne samo na primorju, već i na sjeveru tako da je taj problem vidljiv na cijeloj teritoriji države Crne Gore.

Povodom izjave Šefa Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima, u aprilu 2013. godine, da nema jahting prostitucije za vrijeme ljetnje sezone, poslanica Snežana Jonica je upitala Šefa Kancelarije da li ima relevantnih podataka o tome s obzirom na aferu u avgustu ove godine?

Poslanik Izet Bralić je upitao Šefa Kancelarije da li se zna stepen kriminaliteta među raseljenim i interno raseljenim licima i da li je taj stepen različit u odnosu na domicilno stanovništvo?

Podsjećajući da je prvi strateški dokument za borbu protiv trgovine ljudima Vlada Crne Gore usvojila krajem 2003. godine i da su, s tim u vezi, usvojena i uspješno realizovana četiri Akciona plana, predsjednik Odbora dr Halil Duković smatra dobrom osnovom da i Akcioni plan predviđen novom Strategijom za period 2012.-2018. godine bude realizovan. Budući da je u Informaciji navedeno da je dvadesetak slučajeva procesuirano, predsjednik Odbora smatra važnim i slučajeve koji nijesu procesuirani, za koje se ne zna. Budući da u svakoj državi problem predstavlja nemogućnost da se zločin otkrije, predsjednik Odbora je ocijenio bitnim, u prevazilaženju navedenog problema, dvije stvari a tiču se prevencije u sprečavanju trgovine ljudima u smislu ukazivanja rizičnim grupama na počasti koje nudi takav poziv a za kojim se povlađuju radi boljeg života kako bi lakše došli do zarade, a tu su i istražni, sudski organi, koji imaju ključnu ulogu, koji treba da propagiraju jasnu poruku da je trgovina ljudima kriminalna radnja i da izvršioce čeka krivična osuda ukoliko budu otkriveni. Smatrajući važnim, u borbi protiv trgovine ljudima, saradnju Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima sa sudskim organima u borbi protiv trgovine ljudima, Predsjednik Odbora je upitao Šefa Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima kakav je odnos i sardanja sa istima kao i sa drugim državnim organim i institucijama?

Šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima Zoran Ulama je saopštio da se od usvajanja Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period od 2012. do 2018. godine sprovode brojne aktivnosti u ovoj oblasti. Tokom oktobra 2012. godine održano je niz kampanja usmjerenih na jačanje svijesti javnosti o fenomenu trgovine ljudima.

Vezano za dječje prosjačenje, Šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima je saopštio da djeca na ulici otvaraju vrata trgovini ljudima. Ocijenio je korisnim da se njihovim roditeljima mora objasniti da je za njih škola budućnost a ne prosječenje. Stoga, Šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima Zoran Ulama smatra da bi jačanje stručnih kapaciteta, osnaživanje nadležnih institucija kao i regionalna saradnja pomogle u borbi protiv te pojave. Govoreći o aktivnostima koje se preduzimaju na polju prevencije, kao i zaštite ovih lica, Šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima je istakao da se u Crnoj Gori preduzimaju brojne aktivnosti od strane većeg broja institucija.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u kontinuitetu sprovodi aktivnosti na poboljšanju položaja Romske populacije u Crnoj Gori, kroz implementaciju Nacionalne strategije i Akcionog plana-„Dekada Roma 2005 - 2015“, u okviru kojih se sprovode i aktivnosti na podsticanju djece romske populacije za uključivanje u obrazovni sistem. Oni se, između ostalog, stimulišu i isplaćivanjem mjesečnih novčanih nadoknada (za osnovce 50e, za srednjoškolce 75, a za studente 150e po osobi), kao i garantovanjem sigurnog zaposlenja nakon sticanja akademskog zvanja. Ministarstvo je takođe, otpočelo finansiranje SOS telefona koji je anonimn, besplatan i 24 sata dostupan djeci romske populacije koja se nađu u riziku ili se osjećaju zlostavljana i zanemarivana. Na SOS telefonu rade predstavnici NVO „Romski savez“, koji primaju pozive, o istim sačinjavaju izvještaje i upućuju ih Radnoj grupi. Radnu grupu čine predstavnici resornih ministarstava i

Uprave policije, koji razmatraju prispjele izvještaje i cijene potrebu reagovanja i u odnosu na istu izlaze na teren i obavljaju savjetodavne razgovore sa roditeljima.

Ministarstvo prosvjete i sporta je otpočelo sa primjenom Zakona u dijelu sankcionisanja roditelja za slučajeve kada djecu ne šalju u školu, imajući u vidu da svi državljani Crne Gore imaju pravo, a i obavezu pohađanja osnovne škole. Direktori osnovnih škola, prilikom upisa djece-raseljenih lica, imaju fleksibilniji pristup u odnosu na ispunjavanje propisanih kriterijuma imajući u vidu činjenicu da i pored svih napora koje ulaže Vlada, njima često nije riješen status (zbog komplikovanih procedura pribavljanja najosnovnije dokumentacije o njihovoj identifikaciji - što je evidentirano kao problemu svim zemljama regiona pa i šire). Takođe, važno je napomenuti da škole prate da li svi upisani učenici, (posebno učenici romske populacije, raseljena lica), redovno pohađaju školu i da o tome izvještavaju prosvjetnu inspekciju, koja u odnosu na utvrđivanje pohađanja nastave preduzima zakonom propisane sankcije. U kontinuitetu se radi na jačanju otpornosti djece romske populacije, u odnosu na fenomen trgovine ljudima, kroz realizaciju treninga i radionica i organizovanje većeg broja vršnjačko-edukativnih aktivnosti.

Uprava policije je pojačala sprovođenje redovnih operativnih akcija pod nazivom „Prosjak“, kojom prilikom su lica zatečena u skitnji i prošnji smještana u Centar za djecu „Ljubović“, gdje im je pružen pojačani nadzor uz dnevni boravak u ustanovi za vaspitanje. Takođe u Centru se sa njima obavlja savjetodavan rad od strane stručno osposobljenih lica (dječijih psihologa i pedagoga). Detaljnom operativnom analizom od strane Uprave policije, kao i službenika Centra za socijalni rad koji su prošli više edukativnih seminara posvećenih identifikaciji žrtava i potencijalnih izvršilaca krivičnog djela trgovine ljudima, utvrđeno je da u izvještajnom periodu nije bilo slučajeva organizovanog prosjačenja, kao oblika trgovine ljudima.

Vladina Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima zajedno sa Kancelarijom Ombudsmana otpočela je aktivnosti na realizaciji kampanje pod nazivom „Ne novac djeci na ulicama – tako im ne pomažemo“. Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima Vlade Crne Gore je u okviru napora u oblasti prevencije trgovine ljudima u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i NVO „Sigurna ženska kuća“, realizovala štampanje brošure pod nazivom „Priručnik za bezbjedno putovanje“ i kartice sa neophodnim informacijama za sprječavanje pojave trgovine ljudima. Vezano za problem trgovine ljudima na graničnim prelazima, Šef Kancelarije je istakao da je Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima sa Ministarstvom odbrane Crne Gore, početkom februara 2011. godine, dogovorila da se u sklopu redovnih obuka kroz koje prolaze pripadnici jedinica Vojske Crne Gore koji se upućuju u mirovne misije u inostranstvu, organizuju i predavanja koja bi tretirala i specifičnosti ove problematike, fokusirajući se na identifikaciju trgovine ljudima, postupanje prema žrtvama trgovine ljudima.

U cilju poboljšanja ukupnog položaja RAE populacije i njihove uključenosti u društvo, Vlada Crne Gore je usvojila niz strateških dokumenata. U cilju poboljšanja ukupnog položaja Roma i njihove uključenosti u crnogorsko društvo, Vlada je 2005.godine usvojila Akcioni plan za implementaciju projekta „Dekada uključenja Roma 2005-2015“. Ovaj plan obuhvata i domicilne i raseljene Rome koji trenutno borave u Crnoj Gori i obuhvata oblasti obrazovanja, zdravstva, zapošljavanja i stanovanja. A u oblasti zdravstva planom je predviđeno: Očuvanje i unaprijeđenje zdravlja i prevencije

bolesti romske populacije, integrisanje programa zaštite i poboljšanja zdravlja Roma u aktivnosti zdravstvene službe, zdravstveno istraivanje radi analize zdravstvenog stanja RAE populacije i smanjenje vrijednosti pokazatelja mortaliteta i morbiditeta, posebno onih preventivnog karaktera. U pružanju zdravstvene zaštite žrtvama trgovine ljudima Ministarstvo zdravlja obezbijeduje odgovarajuću zdravstvenu zaštitu kroz javne zdravstvene ustanove, uvažavajući principe hitnosti i prioriteta. Zdravstvena zaštita obuhvata hitnu medicinsku pomoć, prevenciju i liječenje od zaraznih bolesti i slučajeve porođaja i materinstva, dok borave na teritoriji Države Crne Gore.

Govoreći o statističkim podacima žrtava trgovine ljudima, šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima Zoran Ulama je saopštio da tripartitna Komisija, sastavljena od predstavnika Vrhovnog državnog tužilaštva, Vrhovnog suda, Uprave policije i Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima je izradila jedinstveni obrazac za praćenje statističkih pokazatelja u oblasti trgovine ljudima i izvještavanje. Na osnovu ovog obrazca moguće je pratiti tok krivičnog postupka koji se vodi protiv izvršilaca ovog krivičnog djela.

U izvještajnom periodu, prema osuđujućim presudama bilo je ukupno dvadeset jedna žrtva trgovine ljudima, od čega jedanaest muških i trinaest ženskih osoba. Najviše je bilo državljana Srbije i Ukrajine, dok su manje bile zastupljene žrtve iz Albanije, Crne Gore i Bangladeša. Žrtve u Crnoj Gori, osim u dva slučaja kada se radilo o trgovini ljudskim bićima oblika radne eksploatacije, uglavnom su bile žrtve seksualne eksploatacije. Saznanja, podaci i procjene govore u prilog činjenici da su pojedinačni slučajevi trgovine ljudima u Crnoj Gori upravo posljedica bavljenja prostitucijom u dužem vremenskom periodu, kada se žrtve prostitucije od strane (posrednika u vršenju prostitucije) dovode u poziciju žrtve trgovine ljudima. Žrtve uglavnom bivaju trafikovane u noćnim klubovima i drugim vidovima ugostiteljskih objekata. Žrtve većinom ne posjeduju visok nivo obrazovanja i dolaze iz sredina gdje je jako ukorijenjen diskriminatorski odnos prema polovima, samim tim i diskriminacija na tržištu rada. Takođe, njihove porodice odlikuje visok stepen nasilja. Većina identifikovanih žrtava u Crnoj Gori napustila je svoje domove jer su im obećali zaposlenje u inostranstvu. Kada je u pitanju oblik eksploatacije, istakao je da je i dalje najzastupljenija seksualna, a odmah nakon toga radna eksploatacija. Osobe ženskog pola bile su više seksualno eksploatisane, dok su muškarci bili žrtve uglavnom radne eksploatacije.

Govoreći o uspostavljanju kvalitetnog sistema u borbi protiv trgovine ljudima, šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima Zoran Ulama je istakao da je isto zahtijevalo kontinuiranu obuku i edukaciju kadra zaposlenog u nadležnim institucijama što je uslovalo osnivanje specijalizovanih ustanova za tu namjenu. Takođe, saopštio je da se na Policijskoj akademiji u Danilovgradu trgovina ljudima izučava kao posebna nastavna jedinica od 2006. godine. Tako je na institucionalnom nivou sproveden veliki broj obuka za predstavnike policije, sudstva, tužilaštva, vojske, prosvjetnih, socijalnih i zdravstvenih radnika, predstavnika inspeksijskih službi, kao i za druge ciljane grupe (turističke poslenike, privrednike studente, učenike srednjih i osnovnih škola, štíćenike prihvatilišta za djecu), u čijoj realizaciji su značajnu podršku pružili predstavnici partnerskih međunarodnih i nevladinih organizacija. Smatra korisnim da se, usljed kadrovskih promjena u institucijama, te promjena trendova trgovine ljudima/djecom, u kontinuitetu nastavi sa organizovanjem sistemskih obuka za predstavnike svih institucija uključenih u borbu protiv trgovine ljudima/djecom i to kroz više modula koji bi bili usmjereni na prevenciju, prepoznavanje potencijalnih žrtava, inicijalno upućivanje, zaštitu, krivično gonjenje

izvršilaca i reintegraciju žrtava. Takođe, potrebno je ojačati program obuke za predstavnike lokalnih vlasti i diplomatsko – konzularnih predstavništava. Izražena je potreba uvođenja posebne teme koja bi se odnosila na specifičnosti uzimanja iskaza i postupanja prema žrtvi trgovine ljudima/djecom, kao oštećenom u postupku u program obuke nosilaca pravosudne funkcije i izvršiti izmjene u programima obuka istražnih organa.

Odgovarajući na pitanja poslanice dr Ljiljane Đurašković, Šef Kancelarije je naglasio da identifikacija žrtava trgovine ljudima/djecom predstavlja izuzetno složen i zahtjevan zadatak. Riječ je o teškom krivičnom djelu koje se često javlja u formi transnacionalnog organizovanog kriminala, te ga kao takvog karakteriše prikrivenost. Službenici organa za sprovođenje zakona i zaposleni u privatnom sektoru prolazili su obuke fokusirane na proaktivnu identifikaciju potencijalnih žrtava trgovine ljudima sa krajnjim ciljem da se spriječi nastupanje posljedice u smislu seksualne i radne eksploatacije. Sa druge strane nijesu dovoljno razvijeni mehanizmi jačanja samoidentifikacije potencijalnih i žrtava trgovine ljudima među osjetljivom populacijom, što je potrebno unaprijediti u narednom periodu.

Kada je u pitanju normativni okvir, smatra da normativni okvir koji omogućava efikasno krivično gonjenje i kažnjavanja počinioca krivičnog djela trgovine ljudima/djecom te pružanja pomoći i zaštite žrtava trgovine ljudima /djecom u Crnoj Gori rezultat je dugotrajne reformske aktivnosti i usklađivanja sa važećim međunarodnim standardima.

Govoreći o obuci predstavnika institucija uključenih u borbu protiv trgovine ljudima istakao je da je u Crnoj Gori uspostavljen pravni okvir koji na adekvatan način tretira pitanje edukacije nosilaca pravosudne funkcije (sudija i državnih tužilaca). Naime, 2006. godine usvojen je Zakon o edukaciji u pravosudnim organima („SL.list RCG“, broj 27/206), kojim je edukacija definisana kao organizovano usvajanje i usavršavanje teorijskih i praktičnih znanja i vještina, korišćenjem programa koji obezbjeđuju aktivno angažovanje nosilaca pravosudne funkcije tokom edukacije. Policija u saradnji sa Policijskom akademijom sprovodi obrazovanje i edukaciju policijskih kadrova. Tema trgovine ljudima ušla je u redovni plan i program nastave na akademiji za sve policijske kadrove kroz određeni broj nastavnih jedinica. U saradnji sa OEBS-om, ICITAP-om, IOM-om, UNDP-om, organizuju se specijalistički seminari za službenike kriminalističke i granične policije i druge državne službenike, koji su obuhvaćeni mjerama AP kroz prevenciju i posebno zaštitu žrtava trgovine ljudima.

Odgovarajući na pitanje poslanice Snežane Jonice, Šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima je saopštio da žrtva trgovine ljudima je oštećena krivičnim djelom i u skladu sa Zakonikom o krivičnom postupku ima pravo na podnošenje imovinsko-pravnog zahtjeva za naknadu materijalne i nematerijalne štete o kom zahtjevu se može odlučiti u krivičnom postupku istovremeno sa odlukom o krivici učinioca krivičnog djela ili se oštećeni može uputiti na ostvarenje imovinsko-pravnog zahtjeva u parničnom postupku u skladu sa pravilima o naknadi štete iz Zakona o obližima odnosima. Crna Gora je ratifikovala Evropsku konvenciju o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja, u skladu sa kojom će biti donijet poseban zakon za uređenje sistema za naknadu štete žrtvama krivičnih djela nasilja koju će obezbjeđivati država kada naknada štete nije ostvarena iz drugih izvora u skladu sa uslovima iz Konvencije. Kada se govori o propisanim kaznama, istakao je da je za osnovni oblik krivičnog djela trgovine ljudima propisana kazna zatvora od jedne do deset godina, a ako je krivično djelo učinjeno prema maloljetnom licu propisana je kazna zatvora najmanje tri godine, kao zakonski minimum u kom slučaju se može izreći maksimalna kazna do 20 godina zatvora, ako je usljed krivičnog djela

trgovine ljudima nastulipa smrt lica, ili je djelo izvršeno na organizovan način propisana je kazna zatvora najmanje deset godina, kao zakonski minimum u kom slučaju se može izreći maksimalna kazna zatvora do 20 godina. Ko koristi usluge lica za koje zna da je prema njemu izvršeno krivično djelo trgovine ljudima kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina, a ako je bilo maloljetno lice korisnik usluge će se kazniti zatvorom od tri do petnaest godina. Ko sa umišljajem započne izvršenje krivičnog djela, ali ga ne dovrši, kazniće se za pokušaj krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna.

U nastojanjima da pozitivan trend međunarodne saradnje u borbi protiv trgovine ljudima bude održiv, potrebno je da nadležni državni subjekti nastave rad na konstantnom unapređenju sistema borbe protiv trgovine ljudima u cilju pružanja još bolje pomoći i zaštite žrtvama trgovine ljudima kao i uspostavljanju još efikasnijih pravnih okvira za krivično gonjenje i kažnjavanje počinitelaca. Sprovođenje odgovarajućih pravnih instrumenata za zajedničko priznavanje dokaza i zajedničke istrage na međunarodnom nivou takođe treba učiniti efikasnijim.

Vežano za podatke o stepenu maloljetničke delinkvencije na Kampu Konik I i II koje je zatražio poslanik Izet Bralić, Šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima je istakao da nema preciznih podataka o istom.

Nakon rasprave odlučeno je da Odbor sačini Izvještaj o razmatranju Informacije o realizaciji Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2012-2018 koji će dostaviti Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore i Kancelariji za borbu protiv trgovine ljudima.

TREĆA TAČKA: INFORMACIJA SA SASTANKA PREDSJEDNIKA I ZAMJENICE PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE SKUPŠTINE CRNE GORE SA FRANK LA RUOM, SPECIJALNIM IZVJESTIOCEM ZA PROMOVISANJE I ZAŠTITU SLOBODE MIŠLJENJA I IZRAŽAVANJA SAVJETA ZA LJUDSKA PRAVA UJEDINJENIH NACIJA, održanog 14. juna 2013. godine;

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio da je u svojstvu Predsjednika Odbora, zajedno sa zamjenicom predsjednika Odbora, dr Ljiljanom Đurašković 14. juna 2013. godine održao Sastanak sa Frank La Ruom, specijalnim izvjestiocem za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja Savjeta za ljudska prava Ujedinjenih nacija i njegovim saradnicima iz Kancelarije Visokog komesara za ljudska prava, Stee Asbjonsenom i Marcelo Daherom. Specijalni izjvestilac za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja Savjeta za ljudska prava UN-a je istakao da je cilj njegove posjete Crnoj Gori procjena situacije u pogledu ostvarivanja prava na slobodu mišljenja i izražavanja, mjera koje se preduzimaju radi ostvarivanja ovog prava, kao i upoznavanje sa preprekama koje su se javile u toku sprovođenja ovog procesa

Naglašavajući da da se samo partnerskim odnosom institucija, civilnog društva i medija može obezbijediti ambijent u kome će sigurnost profesije i profesionalizam svih aktera biti zagarantovani, Predsjednik Odbora je saopštio da je u Crnoj Gori ostvaren napredak u promovisanju slobode izražavanja, što je konstatovano i u Izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu.

Na sastanku je zaključeno da pravo na slobodu mišljenja i izražavanja predstavlja preduslov razvoja demokratije, a da Crna Gora preduzima značajne aktivnosti kako bi u potpunosti zaštitila ljudska prava i slobode svakog njenog građanina

Odbor je jednoglasno, sa sedam glasova „za“, prihvatio Informaciju sa Sastanka Predsjednika i Zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode sa Frank La Ruom, specijalnim izvjestiocem za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja Savjeta za ljudska prava Ujedinjenih nacija, održanog 14. juna 2013. godine u Podgorici i zaključio da, shodno uobčajenoj praksi, bude sastavni dio Zapisnika sa 15. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode.

ČETVRTA TAČKA: INFORMACIJA O UČEŠĆU PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR HALILA DUKOVIĆA NA KONFERENCIJI ZA ŠTAMPU, ODRŽANOJ 3. SEPTEMBRA 2013. GODINE, POVODOM OBILJEŽAVANJA ŠEZDESETE GODIŠNJICE OD STUPANJA NA SNAGU EVROPSKE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA;

Predsjednik Odbora je saopštio da je učestvovao na Konferenciji za štampu povodom obilježavanja šezdesete godišnjice od stupanja na snagu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda koja je održana 3. septembra 2013. godine u organizaciji Skupštine Crne Gore, NVO “Građanska alijansa” i Institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda predstavlja jedan od najvažnijih dokumenata iz oblasti ljudskih prava. Potpisana je u Rimu 4. novembra 1950. godine, a stupila na snagu 3. septembra 1953. godine. Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, 1959. godine je ustanovljen Evropski sud za ljudska prava u Strazburu koji odlučuje o predstavkama pojedinaca ili država u kojima se navodi da je došlo do povrede građanskih i političkih prava zagarantovanih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima. Od 1998. godine ovaj Sud zasijeda kao stalni sud i do sada je donio više od 10.000 presuda koje su obavezujuće za države na koje se odnose i dovele su do toga da vlade mijenjaju svoje zakone i administrativne prakse u nizu oblasti. Crna Gora je 11. maja 2007. godine postala punopravna članica Savjeta Evrope.

Predsjednik Odbora je naglasio da je Crna Gora jasno zacrtala evropske integracije kao put kojim treba ići, što podrazumijeva značajno prilagođavanje evropskim standardima, što ne znači samo donošenje zakona koji su u skladu sa evropskim zakonodavstvom, već i njihovu primjenu. Takođe, saopštio je da je Crna Gora na evropskom putu ispunila brojne obaveze koje se od nje očekuju, naglašavajući značajnim promjenu svijesti o važnosti poštovanja ljudskih prava i sloboda svih građana Crne Gore. Takođe, naglasio je bitnim djelovanje svih institucija u Crnoj Gori, njihovu međusobnu saradnju, kao i podršku međunarodne zajednice.

Predstavnici nevladinog sektora i medija su postavili pitanja koja su se odnosila na prava osoba sa invaliditetom, prvenstveno ostvarivanje prava na pristup objektima u javnoj upotrebi, uključujući i pristup Skupštini Crne Gore, ostvarivanje prava na ličnu invalidninu, zabranu diskriminacije osoba sa invaliditetom, kao i to koja prava se u praksi

najčešće krše u Crnoj Gori, a odgovore na postavljena pitanja, u skladu sa njihovom nadležnošću, dali su predstavnici institucija.

Odbor je jednoglasno, sa sedam glasova „za“, prihvatio Informaciju o učešću predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovica na Konferenciji za štampu, održanoj 3. septembra 2013. godine, povodom obilježavanja šezdesete godišnjice od stupanja na snagu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i zaključio da, shodno uobičajenoj praksi, bude sastavni dio Zapisnika sa 15. sjednice Odbora.

PETA TAČKA: TEKUĆA PITANJA

U okviru ove tačke dnevnog reda poslanici nijesu imali predloge ili teme o kojima bi mogli raspravljati.

Sjednica je završena u 13 sati i 45 minuta.

Napomena: Sastavni dio Zapisnika sa 15. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode su:

1. Izvještaj o kontrolnom saslušanju koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, ministra rada i socijalnog staranja, mr Predraga Boškovića na temu: “Realizacija Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih I interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II”

2. Informacija sa Sastanka predsjednika i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa Frank La Ruom, specijalnim izvjestiocem za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja savjeta za ljudska prava Ujedinjenih nacija, održanog 14. juna 2013. godine;

3. Informacija o učešću predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića na Konferenciji za štampu, održanoj 3. septembra 2013. godine, povodom obilježavanja šezdesete godišnjice od stupanja na snagu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-63-8/13-27/
Podgorica, 10. oktobar 2013. godine

SKUPŠTINI CRNE GORE

PODGORICA

Na osnovu čl. 69, 75 i 77 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa 15. sjednice, održane 25. septembra 2013. godine, podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ

O KONTROLNOM SASLUŠANJU KOORDINATORA KOORDINACIONOG ODBORA ZA PRAĆENJE REALIZACIJE STRATEGIJE ZA TRAJNO RJEŠAVANJE PITANJA RASELJENIH I INTERNO RASELJENIH LICA, SA POSEBNIM OSVRTOM NA KAMP KONIK I I II, MINISTRA RADA I SOCIJALNOG STARANJA, MR PREDRAGA BOŠKOVIĆA

TEMA KONTROLNOG SASLUŠANJA:

„REALIZACIJA STRATEGIJE ZA TRAJNO RJEŠAVANJE PITANJA RASELJENIH I INTERNO RASELJENIH LICA, SA POSEBNIM OSVRTOM NA KAMP KONIK I I II“

REALIZUJUĆI PLAN AKTIVNOSTI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE ZA 2013. GODINU, sačinjen na osnovu:

- Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu,
- Programa rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu, usvojenog 31. januara 2013. godine, kao i
- Jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2012. godinu,

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore svoje aktivnosti u ovoj godini je fokusirao, u okviru Poslovnikom Skupštine utvrđenih nadležnosti, na zadatke koji su u Izvještaju o napretku Crne Gore za 2012. godinu **posebno akcentirani na dio koji se odnosi na oblast ljudskih prava**, a u vezi sa, na str.11 Izvještaja, **“Skupštinski Odbor za ljudska prava i slobode je usvojio izvještaje koje je podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda u periodu između oktobra i novembra, čime je pokazano veće uključivanje u pogledu promocije ljudskih prava.”**

Polazeći od Preporuke:

2. ECRI snažno preporučuje da crnogorske vlasti, nakon pune i otvorene konsultacije sa ljudima na koje se to odnosi, pronađu standardni smještaj na raznim mjestima u gradu ili zemlji za stanovnike Konika, pripadnike RAE populacije i da zatvore taj Kamp.

Proces provjere između dva redovna monitoringa za preporuke ECRI će sprovesti najkasnije dvije godine nakon objavljivanja njihovog izvještaja,

a realizujući **sedamnaestu** aktivnost utvrđenu Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2013. godinu, sačinjenim na osnovu gore navedenih dokumenata,

u skladu sa čl. 62 i 75 Poslovnika Skupštine Crne Gore **Odbor je na 15. sjednici održao Kontrolno saslušanje koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, ministra rada i socijalnog staranja, mr Predraga Boškovića**, u cilju pribavljanja informacija o do sada postignutom na realizaciji Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II.

Sjednici je, u skladu sa čl. 67 i 75 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovao koordinator Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, ministar rada i socijalnog staranja, mr Predrag Bošković.

Shodno članu 67 stav 2 Poslovnika Skupštine, u radu sjednice su učestvovali:

- **Budimirka Đukanović, savjetnica ministra rada i socijalnog staranja,**
- **Petar Ivezić, zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prevenciju torture,**
- **Zoran Ulama, šef Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima,**
- **Tijana Šuković, saradnica u Kancelariji za borbu protiv trgovine ljudima,**
- **dr Draginja Vuksanović, član Delegacije Skupštine Crne Gore u Parlamentarnoj skupštini Savjeta Evrope,**
- **Željko Šofranac, direktor Uprave za zbrinjavanje izbjeglica,**
- **Dawn Adie Baird, zamjenica šefa Operativnog sektora Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori sa saradnicom Mladenkom Tešić,**
- **Waldemar Figaj, vršilac dužnosti Šefa Misije OEBS-a u Crnoj Gori sa savjetnicom Danicom Nikolić,**
- **Aleksandar Čadenović, predstavnik Kancelarije UNHCR-a u Podgorici,**
- **Slobodan Živković, koordinator za ekonomsku i socijalnu politiku iz Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori i**
- **Milan Radović, koordinator programa za ljudska prava u NVO „Građanska alijansa“.**

Kontrolno saslušanje pratili su brojni predstavnici medija.

U skladu sa članom 75 Poslovnika, o Odluci za Kontrolno saslušanje obaviješteni su Predsjednik i tri Potpredsjednika Skupštine.

Kontrolno saslušanje je održano po odredbama člana 75, 76 i 77 Poslovnika Skupštine Crne Gore.

Član 75

Radi pribavljanja informacija i stručnih mišljenja o pojedinim pitanjima iz svog djelokruga, kao i o pojedinim pitanjima utvrđivanja i sprovođenja politike i zakona ili drugih aktivnosti Vlade, organa državne uprave i drugih organa i organizacija koji, na osnovu zakona, Skupštini podnose izvještaj o radu i stanju u pojedinim oblastima, koja izazivaju nejasnoće, dileme ili principijelna sporenja, u cilju razjašnjenja tih pitanja, nadležni odbor može pozvati na sjednicu odgovornog predstavnika ovih organa i organizacija i od njega tražiti da se izjasni o tim pitanjima (u daljem tekstu: kontrolno saslušanje).

Odluku o kontrolnom saslušanju donosi odbor većinom glasova ukupnog broja članova.

Jednom u toku redovnog zasijedanja Skupštine, odbor donosi odluku o kontrolnom saslušanju, na zahtjev jedne trećine članova odbora, sa jednom temom dnevnog reda.

O odluci za kontrolno saslušanje predsjednik odbora obavještava predsjednika i potpredsjednika Skupštine i, u pisanoj formi, poziva lice za saslušanje i obavještava ga o pitanjima koja su predmet saslušanja i od njega može zahtijevati da svoje mišljenje i stavove dostavi i u pisanoj formi.

Pozvani ovlašćeni predstavnici državnih organa dužni su da se odazovu pozivu za kontrolno saslušanje.

Član 76

Za vrijeme kontrolnog saslušanja članovi odbora mogu postavljati pitanja licu pozvanom za saslušanje samo u vezi sa temom saslušanja.

Na sjednici odbora može se voditi rasprava sa licem koje daje informacije, ako je to neophodno da bi se raspravila i pojasnila konkretna pitanja i činjenice.

O potrebi otvaranja rasprave iz stava 2 ovog člana, vremenu njenog trajanja i učešću pojedinog člana odbora odlučuje odbor, s tim što se mora omogućiti da učestvuje u raspravi po jedan član odbora iz svakog poslaničkog kluba, koji to želi.

Član 77

Kontrolno saslušanje, po pravilu, snima se fonografski, odnosno o istom se vode bilješke, a tehničke i druge ispravke mogu se vršiti samo u dogovoru i uz saglasnost lica čija izjava je u pitanju.

Odbor sačinjava i dostavlja Skupštini izvještaj o kontrolnom saslušanju, koji sadrži suštinu izlaganja, a može predložiti i odgovarajući zaključak ili drugi akt.

PODSJEĆANJE NA PRETHODNE AKTIVNOSTI ODBORA U 2011, 2012. I 2013. GODINI U VEZI SA OVOM TEMATIKOM

Odbor za ljudska prava i slobode je:

- 8. februara 2011. godine **razgovarao sa članovima** Delegacije Evropske komisije za borbu protiv rasizma i netolerancije Savjeta Evrope (ECRI) u vezi četvrte runde monitoringa po zemljama članicama Savjeta Evrope, a u okviru koje je bila prva posjeta Crnoj Gori od 7. do 10. februara 2011. godine,

- 3. juna 2011. godine **posjetio je Kamp Konik I i II** i u prostorijama Crvenog krsta održao Sastanak sa predstavnicima Koordinacionog odbora za realizaciju aktivnosti Vlade u vezi s Akcionim planom trajnog rješavanja pitanja interno raseljenih lica koja

borave u Kampu Konik I i II, predstavnicima relevantnih institucija zaduženih za rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica koja borave u Kampu Konik I i II i predstavnicima međunarodne zajednice,

- 27. jula 2011. godine, umjesto planiranog kontrolnog saslušanja Ministra rada i socijalnog staranja, na 44. sjednici, **razmotrio Informaciju o aktivnostima Vlade Crne Gore u vezi sa trajnim rješavanjem pitanja raseljenih i interno raseljenih lica koja borave u Kampu Konik I i II**, i s tim u vezi Odbor je podnio Skupštini Izvještaj sa predlogom zaključka (14 tačaka), koji je podijeljen poslanicima 24. saziva,

- 7. marta 2012. godine, na 66. sjednici **razmotrio Izvještaj Evropske komisije za borbu protiv rasizma i netrpeljivosti Savjeta Evrope (ECRI)** o Crnoj Gori, a na samoj sjednici rasprava je najvećim dijelom vođena o statusu raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik. Odbor je podnio Skupštini Izvještaj o razmatranju Izvještaja ECRI-ja o Crnoj Gori sa predlogom zaključka (16 tačaka), koji je podijeljen poslanicima 24. saziva,

- 25. juna 2012. godine, na 74. sjednici **održao Kontrolno saslušanje** potpredsjednika Vlade Duška Markovića, koga je, po njegovom ovlaštenju kao Koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, na sjednici Odbora zastupao direktor Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica, **Željko Šofranac**, dr Suada Numanovića, ministra rada i socijalnog staranja, koga je po ovlaštenju, zastupala **Remzija Ademović**, pomoćnica ministra i ministra unutrašnjih poslova, **Ivana Brajovića**, o čemu je podnio Izvještaj Skupštini sa Predlogom zaključka (19 tačaka).

- 17. maja 2013. godine, na nastavku devete sjednice održao **Kontrolno saslušanje Nacionalnog koordinatora ECRI-ja za Crnu Goru**, pomoćnice ministra za ljudska i manjinska prava, Blanke Radošević Marović na temu: „Poštovanje obaveza Crne Gore u dijelu preporuka datih u Izvještaju ECRI-ja o Crnoj Gori, od februara 2012. godine“, o čemu je podnio Izvještaj Skupštini sa Predlogom zaključka (18 tačaka).

U smislu pozvanih učesnika i metodologije, a u cilju racionalizacije vremena, Odbor je, na predlog predsjednika Odbora, dr Halila Dukovića, odlučio da se Kontrolno saslušanje održi po prethodno utvrđenom scenariju i metodologiji, sačinjenoj na osnovu iskustava stečenih na seminarima i obukama u Bečićima novembra 2007. godine i na Cetinju septembra 2008. godine, koje je **Nacionalni demokratski institut (NDI)** realizovao sa poslanicima i sekretarima odbora, a koje je Odbor primijenio i kod, prethodno, u 2011, 2012. i 2013. godini, održanih kontrolnih saslušanja.

Predložena

METODOLOGIJA održavanja Kontrolnog saslušanja:

- DA KONTROLNO SASLUŠANJE TRAJE DVA SATA, PRI ČEMU ĆE KOORDINATOR KOORDINACIONOG ODBORA ZA PRAĆENJE REALIZACIJE STRATEGIJE ZA TRAJNO RJEŠAVANJE PITANJA RASELJENIH I INTERNO RASELJENIH LICA, SA POSEBNIM OSVRTOM NA KAMP KONIK I I II, MR PREDRAG BOŠKOVIĆ, MINISTAR RADA I SOCIJALNOG STARANJA PODNIJETI UVODNO IZLAGANJE NA TEMU KONTROLNOG SASLUŠANJA: „REALIZACIJA STRATEGIJE ZA TRAJNO RJEŠAVANJE PITANJA RASELJENIH I INTERNO RASELJENIH LICA, SA POSEBNIM OSVRTOM NA KAMP KONIK I I II, U TRAJANJU OD 15 MINUTA.

- NAKON TOGA, IZLAGANJA LICA POZVANIH DA UČESTVUJU NA SJEDNICI U SKLADU SA ČLANOM 67 STAV 2 POSLOVNIKA SKUPŠTINE (PO PET MINUTA) - UKOLIKO ŽELE DA SAOPŠTE DODATNE PODATKE I INFORMACIJE.

- NAKON UVODNIH IZLAGANJA KOORDINATORA KOORDINACIONOG ODBORA ZA PRAĆENJE REALIZACIJE STRATEGIJE ZA TRAJNO RJEŠAVANJE PITANJA RASELJENIH I INTERNO RASELJENIH LICA, POSLANICI IMAJU MOGUĆNOST DA POSTAVE PITANJA, PRI ČEMU NJEGOV ODGOVOR MOŽE DA TRAJE DO PET MINUTA.

- RADI DODATNIH POJAŠNJENJA POSLANICI MOGU POSTAVITI POTPITANJE NA KOJE ODGOVOR MOŽE DA TRAJE DO TRI MINUTA.

- PITANJA I POTPITANJA MOGU SE POSTAVLJATI SAMO U VEZI SA TEMOM SASLUŠANJA.

je prihvaćena od članova Odbora.

Koordinator Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, mr Predrag Bošković je istakao da se Crna Gora bavi pitanjima raseljenih lica i interno raseljenih lica dugi niz godina. Trajno rješavanje problema i pitanja u vezi sa ovim licima, u skladu sa međunarodnim standardima, bilo je predmet Nacionalne strategije za trajno rješavanje pitanja izbjeglica i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, iz aprila 2005. godine.

Ističući da je u periodu 1998. i 1999. godine Crna Gora na svojoj teritoriji pružila utočište za 140 hiljada izbjeglih i raseljenih lica, prije svega sa Kosova, što je u tom trenutku predstavljalo četvrtinu njenog stanovništva, ministar mr Predrag Bošković je ocijenio da je raseljeništvo problem od nacionalnog, društvenog i međunarodnog značaja i za njegovo rješavanje su nužni konsenzus i politička volja, a složenost ovog problema prevazilazi kapacitete državnih institucija u Crnoj Gori u njihovom samostalnom djelovanju. U cilju uspješnog rješavanja ovog problema, neophodno je koordinirano djelovanje svih crnogorskih institucija, zemalja u regionu, međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija, udruženja raseljenih i interno raseljenih lica, kao i drugih relevantnih institucija.

Podsjetio je da je Vlada Crne Gore 28. jula 2011. godine usvojila Strategiju za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, a shodno Akcionom planu predviđeno je stambeno zbrinjavanje ovih lica kroz Regionalni stambeni program i IPA 2011 „Identifikovanje trajnih rješenja za interno raseljena lica i stanovnike Kampa na Koniku.“ Opšti cilj Strategije je rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica na trajan i održiv način, u saradnji sa međunarodnom zajednicom i u skladu sa međunarodnim standardima i principima. Poštujući lični izbor raseljenih i interno raseljenih lica, Strategijom su definisana dva moguća rješenja ovog problema: dobrovoljni povratak i lokalna integracija.

Kada se govori o **dobrovoljnom povratku** kao mogućem rješenju za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, ministar mr Predrag Bošković je naveo da povratak treba da bude u potpunosti dobrovoljan i zasnovan na dobroj informisanosti o stanju u zemlji porijekla i da nijedno raseljeno i interno raseljeno lice neće biti deportovano. Takođe, saopštio je da će Vlada izbjeći stvaranje situacija ili uslova koji bi mogli da prouzrokuju povratak onda kada uslovi povratka u zemlju porijekla nijesu pogodni. Organizovani dobrovoljni povratak odvičaće se u međunarodno priznatim okvirima i uz pomoć koja je dostupna putem međunarodnih organizacija, donatora i zemlje porijekla.

Govoreći o realizaciji Strategije i Akcionog plana za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica sa posebnim osvrtom na Kamp Konik, ministar Bošković je naglasio da su u prošloj godini realizovane gotovo sve mjere, od 42 koliko ih je Akcionim planom za realizaciju Strategije planirano za taj period, dok će osam preostalih biti realizovano u ovoj godini. Saopštio je da Akcioni plan za ovu godinu predviđa mjere koje se odnose na nove zakonske aktivnosti, ali i intenzivniju regionalnu i međunarodnu saradnju na pronalaženju trajnih i održivih rješenja za raseljene u Crnoj Gori.

Kada je u pitanju **lokalna integracija**, ministar mr Predrag Bošković je saopštio da će Vlada ponuditi lokalnu integraciju svim raseljenim i interno raseljenim licima koja žele da ostanu u Crnoj Gori i koja su odlučila da se ne vraćaju u zemlju porijekla.

Govoreći o statističkim podacima, koordinator Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II je saopštio da su od 7. novembra 2009. do aprila 2013. godine, izbjeglice i raseljeni podnijeli 9.048 zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja, od čega je 6016 riješeno, 35 je odbijeno, a ostali su u proceduri. Dodao je da su do sada 962 raseljene osobe dobile državljanstvo Crne Gore, izdate su 122 garancije raseljenima da će steći crnogorsko državljanstvo, ukoliko donesu otpust iz državljanstva druge države, a u postupku rješavanja se nalazi 120 zahtjeva. Kada je u pitanju dobrovoljni povratak, 673 osobe, odnosno 103 porodice, zainteresovane su za

povratak na Kosovo. Naveo je da je za 46 porodica odobren povratak na Kosovo, a tri su od januara do juna ove godine stekle to pravo.

Navodeći da je adekvatan smještaj ključni element za integraciju raseljenih i interno raseljenih lica, Ministar rada i socijalnog staranja je saopštio da će Vlada Crne Gore kroz regionalnu inicijativu, međunarodne donacije, povoljne kredite i sopstvene izvore, obezbijediti smještaj za 1.127 porodica koje se smatraju ugroženim, prema UNHCR-ovim kriterijumima ugroženosti i koje žive u smještaju ispod standarda stanovanja (Konik I i II, nezvanični kolektivni centri i privremena naselja). Doprinos Crne Gore biće prvenstveno u smislu dodjele zemljišta i obezbjeđivanja primarne infrastrukture, ali i u obezbjeđivanju finansijske podrške.

Budući da raseljena i interno raseljena lica ukazuju da je iznos administrativne takse za dobijanje dokumenata iz zemlje porijekla suviše visok i da predstavlja jednu od prepreka za dobijanje dokumenata potrebnih za regulisanje njihovog statusa u Crnoj Gori, ministar mr Predrag Bošković je saopštio da će Vlada, u saradnji sa Delegacijom Evropske unije i UNHCR-om, i dalje insistirati na saradnji zemalja porijekla putem Radne grupe za civilnu dokumentaciju u okviru Beogradske inicijative, kako bi bile smanjene takse za dobijanje ličnih dokumenata, naročito pasoša raseljenih i interno raseljenih lica sa prebivalištem u Crnoj Gori.

U pogledu obrazovanja, ministar mr Predrag Bošković je istakao da Ministarstvo prosvjete, nevladine organizacije i međunarodni donatori ulažu napore za uključivanje ove djece u obrazovni sistem Crne Gore kroz pružanje pomoći u ishrani, besplatnim udžbenicima, školskom priboru i obezbjeđivanju stipendija za određeni broj učenika. Neophodni su dalji sistematski naponi kako bi se poboljšao kvalitet osnovnog obrazovanja i održala stopa zadržavanja djece u školi kroz poboljšanje nastavničkih kapaciteta, bolje poznavanje crnogorskog jezika, angažovanje asistenata za podršku djeci u školi. Materijalna podrška obezbijedena kroz pojedine donacije ne može osigurati potrebnu kontinuiranu podršku. Ocijenio je da su napravljeni značajni pomaci u vezi sa rješavanjem statusa raseljenih i interno raseljenih lica, prije svega u oblasti obrazovanja i zdravstvene zaštite pripadnika ove populacije.

Ministar je istakao da će prioritet u narednom periodu biti rješavanje stambenih problema raseljenih i interno raseljenih lica i trajno rješavanje pitanja Kampa Konik I i II. Saopštio je da će do kraja 2013. godine, u sklopu Regionalne inicijative Sarajevski proces, početi izgradnja dva stambena objekta, u Nikšiću i na Koniku.

U kampu Konik I je smješteno 214 porodica sa 1156 lica, a u kampu Konik II 67 porodica sa 316 lica. Osim toga, u okolini Kampa boravi i oko 134 porodice sa 840 osoba.

Imajući u vidu da je riječ o pripadnicima populacije Roma i Egipćana koncentrisanim na jednom mjestu, ministar mr Predrag Bošković je mišljenja da bi posebnu pažnju trebalo posvetiti rješavanju njihovih problema. Kako bi se pronašlo trajno rješenje za ovu populaciju, u saradnji sa stručnjacima iz Delegacije Evropske unije i predstavnicima agencija Ujedinjenih nacija, izrađena je studija pod nazivom "Studija o trajnim rješenjima za izbjeglice i raseljena lica i stanovnike kampa Konik u Crnoj Gori, kao i priprema za IPA program 2011." Na osnovu Studije, međusektorska radna grupa, u saradnji sa predstavnicima Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori definisala je Predlog projekta (Rezime projekta) - "Identifikacija trajnih rješenja za raseljena lica i stanovnike kampa Konik- IPA 2011", što predstavlja prvu fazu u rješavanju pitanja u vezi sa Konikom. Predlog projekta podrazumijeva sljedeće komponente: izgradnju 90 stambenih jedinica, izgradnju višenamjenskog centra, dobrovoljni povratak, zapošljavanje, obrazovanje, socijalna pitanja, uključujući pristup dokumentaciji i tehničku podršku.

Strategija za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori obuhvata period od avgusta 2011. do decembra 2015. godine, a biće realizovana kroz maksimalno četiri akciona plana. Prvi Akcioni plan obuhvata period od 31. decembra 2012. godine, a svaki od narednih akcionih planova koji će biti usvojeni biće validan najmanje jednu godinu. Godišnji

akcioni planovi se prave u toku poslednjeg kvartala tekuće godine za narednu godinu i uključuju prioritetne mjere i aktivnosti koje treba sprovesti u toj godini.

U implementaciju Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na oblast Konik uključen je niz institucija. Vlada Crna Gora je formirala Koordinacioni odbor sastavljen od predstavnika: Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva prosvjete, Ministarstva unutrašnjih poslova, Zavoda za zapošljavanje, Glavnog grada Podgorica, Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica, Delegacije Evropske unije i UNHCR-a. Šef Koordinacionog odbora koordinira aktivnostima koje su predviđene akcionim planovima za implementaciju Strategije, redovno komunicira sa Vladom Crne Gore, Delegacijom Evropske unije i UNHCR-om i informiše ih o napretku putem kvartalnih izvještaja.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je zaduženo za rješavanje zahtjeva za privremeni boravak i stalno nastanjenje u Crnoj Gori, kao i za preostale zahtjeve za prijem u crnogorsko državljanstvo. Ministarstvo će nastaviti da traži saradnju sa zemljama porijekla kako bi se pomoglo ugroženim raseljenim i interno raseljenim licima u pribavljanju dokumenata potrebnih za regulisanje statusa stranca u Crnoj Gori.

Ministarstvo zdravlja je zaduženo za sprovođenje informativnih kampanja u vezi sa zdravstvenom zaštitom.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je zaduženo za obezbjeđivanje pristupa pravima iz oblasti socijalne i dječje zaštite svim raseljenim i interno raseljenim licima i strancima, nastavljajući da traži rješenja za ugrožene I/RL, poklanjajući posebnu pažnju raseljenim i interno raseljenim licima sa invaliditetom.

Ministarstvo prosvjete sprovodi aktivnosti u vezi sa uključivanjem raseljenih i interno raseljenih lica i stranaca u obrazovni sistem Crne Gore.

Ministarstvo finansija obezbjeđuje sredstva neophodna za postizanje pune integracije raseljenih i interno raseljenih lica i stranaca u crnogorsko društvo.

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija nastavlja saradnju sa zemljama porijekla raseljenih i interno raseljenih lica u vezi sa rješavanjem njihovog pravnog statusa.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava prati realizaciju Strategije kako bi se obezbijedilo puno poštovanje ljudskih prava raseljenih i interno raseljenih lica i stranaca, sa posebnim osvrtom na RAE populaciju.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma realizuje aktivnosti u cilju pronalaženja rješenja za obezbjeđivanje adekvatnih standarda stanovanja za raseljena i interno raseljena lica i strance, a u saradnji sa lokalnom samoupravom nastavlja da prati integraciju raseljenih i interno raseljenih lica do njihovog punog pristupa pravima.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore nastoji stvoriti jednake uslove za I/RL i strance na tržištu rada, kako bi se poboljšalo njihovo socijalno uključivanje i lokalna integracija.

Crveni krst Crne Gore nastavlja da pruža pomoć najugroženijim I/RL i strancima, u saradnji sa državnim i drugim institucijama Crne Gore, posebno kada je riječ o stanovnicima naselja Konik.

Aktivnosti iz Strategije se finansiraju iz državnog budžeta, donatorskih sredstava i projekata. Očekuje se da iz dodatnih sredstava od Donatorske konferencije u okviru Beogradske inicijative budu pokriveni procijenjeni troškovi od 27 miliona €, potrebni za implementaciju projekata za obezbjeđivanje smještaja za I/RL koja su identifikovana kao ugrožena lica u opštinama: Bar, Berane, Herceg Novi, Kolašin, Nikšić, Plav, Podgorica, Rožaje, Tivat i Ulcinj. Od opština se očekuje da doniraju zemljište za potrebe stambene izgradnje. Dio sredstava za pokrivanje troškova pribavljanja ličnih dokumenata u zemljama porijekla za ona I/RL koja su

identifikovana u istraživanju koja su sproveli OEBS i UNHCR u kolektivnim naseljima raseljenih lica, biće obezbijeđeni putem Stuba socijalne inkluzije UNHCR-a.

Nakon uvodnog izlaganja koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje implementacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, mr Predraga Boškovića, uslijedila je rasprava u kojoj su učestvovali: koordinator programa za ljudska prava u NVO "Građanska alijansa" Milan Radović i poslanici, članovi Odbora: Snežana Jonica, mr Dritan Abazović, dr Izet Bralić i dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Koordinator programa za ljudska prava u NVO "Građanska alijansa" Milan Radović je mišljenja da Crna Gora čini dosta napora kada je u pitanju trajno rješavanje položaja raseljenih i interno raseljenih lica. Smatra da je pomenuta problematika kompleksna s obzirom da Crna Gora već dvije decenije preuzima aktivnosti na poboljšanju položaja raseljenih i interno raseljenih lica. Složio se sa Ministrom rada i socijalnog staranja da je neophodno da se aktiviraju svi odgovarajući subjekti u rješavanju pomenute problematike, budući da Crna Gora ne može sama da se izbori s istom. Naglašavajući da je izgradnja stanova za raseljena i interno raseljena lica najveći uspjeh nakon Beogradske inicijative, Koordinator programa za ljudska prava u NVO "Građanska alijansa" je istakao da će to pokrenuti i brojne probleme koje Romi imaju oko zapošljavanja, a kasnije će se nadovezivati i brojni drugi problem u vezi sa obrazovanjem i edukacijom.

Koordinator programa za ljudska prava u NVO "Građanska alijansa" je upitao Ministra rada i socijalnog staranja da li je naša država zadovoljna odnosom i aktivnostima Vlade Kosova i njihovih nadležnih institucija za rješavanje statusa ovih lica? Naglašavajući važnim obezbjeđivanje određenog broja odlazaka na dobrovoljnoj osnovi u treće zemlje, Milan Radović je upitao ministra mr Predraga Boškovića kakav je odnos međunarodne zajednice prema rješavanju statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori i da li je na zadovoljavajućem nivou?

Poslanica Snežana Jonica je konstatovala da bi korisnije bilo da je Ministar rada i socijalnog staranja dostavio Informaciju o realizaciji Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II ranije, ističući da bi se na taj način doprinijelo kvalitetnijoj raspravi na sjednici Odbora. **Upitala je Ministra da li su realizovane sve mjere predviđene Akcionim planom za rješavanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik u prethodnoj godini? Takođe, interesovalo je da li je bilo drugih problema u realizaciji istih, osim zabrane učešća raseljenim i interno raseljenim licima u izbornim kampanjama? Naglašavajući da pitanje ravnopravnosti svih raseljenih i interno raseljenih lica smatra bitnim, poslanica Jonica je upitala Ministra rada i socijalnog staranja da li se time što se rješavanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica iz Kampa Konik definiše kao prioritet ostala raseljena i interno raseljena lica na teritoriji Crne Gore dovode u neravnan položaj?**

Nadovezujući se na priču o problemu zapošljavanja raseljenih i interno raseljenih lica, **poslanica Jonica je upitala ministra mr Predraga Boškovića da li su raseljena i interno raseljena lica, koja borave u Crnoj Gori, ravnopravna u zapošljavanju sa crnogorskim državljanima s obzirom da se za zapošljavanje u državnim organima najčešće zahtijeva posjedovanje crnogorskog državljanstva, a ključni problem jeste dobijanje istog?**

Poslanik mr Dritan Abazović je saopštio da se problem raseljenih lica javlja permanentno dugi niz godina i ocijenio da koordinacija državnih organa sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja nije na odgovarajućem nivou, kao i da se ovim pitanjima ne može samo baviti Ministarstvo rada i socijalnog staranja. **U vezi sa tim, upitao je Ministra rada i socijalnog staranja u kojoj mjeri je Ministarstvo rada i socijalnog staranja zadovoljno saradnjom i koordinacijom sa drugim ministarstvima i institucijama Crne Gore zaduženim za rješavanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica? Takođe, pitao je ministra mr Predraga**

Boškovića koliko je do sada sredstava uloženo radi rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica smještenih u Kampu Konik I i II i da li su uložena sredstva odgovorila krajnjem cilju?

Polazeći od pitanja poslanice Jonice o ravnopravnosti svih raseljenih i interno raseljenih lica koja žive u Crnoj Gori, poslanik Abazović smatra da raseljena i interno raseljena lica iz Kampa Konik I i II imaju prioritet u odnosu na ostala raseljena i interno raseljena lica na teritoriji Crne Gore. Takođe, saglasan je sa Ministrom da zemlje porijekla nemaju sluha za povratak ovih lica, što treba pokušati riješiti kroz bilateralnu saradnju.

Ističući da i njega interesuje kakav je odnos Vlade Crne Gore sa Vladom Kosova, poslanik Abazović je upitao Ministra da li ima informaciju u vezi sa ostvarivanjem prava na penziju onih lica koja su radila na Kosovu, a imaju crnogorsko državljanstvo?

Navodeći da nije zadovoljan realizacijom mjera iz Akcionog plana za rješavanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik, poslanik je istakao da se slaže sa mišljenjem poslanice Jonice da bi bilo korisnije da im je predmetna Informacija dostavljena ranije radi bolje pripreme poslanika na ovu temu.

Poslanik mr Dritan Abazović je upitao Ministra rada i socijalnog staranja koliko raseljenih i interno raseljenih lica je dobilo crnogorsko državljanstvo, koliko je njih sa crnogorskim državljanstvom dobilo posao i koji profil posla je u pitanju?

Poslanik dr Izet Bralić je istakao da je Crna Gora u prethodnom periodu dosta učinila kada je u pitanju status raseljenih i interno raseljenih lica s obzirom na teške finansijske uslove kao i veliki priliv raseljenih i interno raseljenih lica na teritoriji Crne Gore. Takođe, mišljenja je da su pojedine sredine bile opterećenije u odnosu na druge, ali kako se ozbiljnije pristupilo rješavanju datog problema taj teret je sada ravnopravno podijeljen. Govoreći o statusu raseljenih lica, poslanik dr Izet Bralić je naglasio da su bitna dva segmenta prilikom trajnog rješavanja pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, a to su socijalizacija i zdravstveno stanje raseljenih i interno raseljenih lica. **Budući da su poznati nehumani uslovi u kojima žive raseljena i interno raseljena lica, upitao je Ministra rada i socijalnog staranja koliko takvi uslovi doprinose povećanju maloljetničke delinkvencije i da li se zna koliki je stepen maloljetničke delinkvencije lica iz Kampa Konik u poređenju sa ostatkom stanovništva Crne Gore, kao i da li postoji razlika u stepenu kriminaliteta lica koja borave u Kampu Konik i ostalog stanovništva Crne Gore? Budući da je saznao da je problem trgovine ljudima rasprostranjen među raseljenim i interno raseljenim licima, upitao je Ministra rada i socijalnog staranja da li ima preciznih podataka o tome?**

Navodeći da je član Koordinacionog tijela za izradu Strategije za reproduktivno zdravlje, poslanik dr Izet Bralić je saopštio da je poznat veći procenat morbiditeta kod trudnica i porodilja iz reda raseljenih i interno raseljenih lica, kao i procenat smrtnosti odojčadi, pa imajući u vidu da se stanje na tom polju ne popravlja. U rješavanju navedenog problema, smatra ključnim veće učešće međunarodnih institucija naglašavajući da Crna Gora, usljed ekonomske krize, nije u mogućnosti da se sama izbori sa svim problemima s kojima se suočavaju raseljena i interno raseljena lica, poslanik Bralić smatra ključnim da Koordinacioni odbor za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II preduzme mjere kojim bi se riješio problem morbiditeta i mortaliteta odojčadi, trudnica i porodilja, kao i problem maloljetničke delinkvencije koji je izraženiji kod raseljenih i interno raseljenih lica.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio da je ostala još jedna epizoda Kampa Konik budući da je ta priča započela još prije 20 godina. Istakao je da je Crna Gora prepoznata kao sigurno mjesto za one koji su tražili "sigurno nebo nad glavom", a gledajući iz današnje perspektive, ohrabruje činjenica što je Crna Gora pružila sigurnost velikom broju izbjeglica, s obzirom da su, u jednom periodu, četvrtinu stanovništva teritorije Crne Gore činila raseljena i interno raseljena lica. Smatrajući da nije lako zadovoljiti

sve potrebe “nevoljnika”, koji su, bježeći od ratnih dešavanja utočište našli u Crnoj Gori, Predsjednik Odbora je istakao da su bile prisutne mnoge objektivne okolnosti zbog kojih Crna Gora nije mogla izaći u susret njihovim potrebama. Predsjednik Odbora smatra ključnim pitanje da li je država Crna Gora iskoristila sve mogućnosti da život raseljenih i interno raseljenih lica učini boljim? Mišljenja je da jeste, a ono što je učinila na planu poboljšanja njihovog statusa treba da posluži kao primjer drugim državama.

Budući da je prioritet Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica zatvaranje Kampa Konik I i II, predsjednik Odbora je upitao Ministra kada se očekuje realizacija istog? Naglašavajući da država Crna Gora navedeni problem ne može riješiti sama, predsjednik Odbora je ocijenio bitnom saradnju Vlade Crne Gore sa drugim crnogorskim institucijama, zemljama u regionu, međunarodnom zajednicom, nevladinim organizacijama, kao i drugim relevantnim institucijama u rješavanju istog. Istakao je da rješenje navedenog problema otežava i činjenica što, u jednom periodu, nije bilo razumijevanja od strane država odakle su dolazila raseljena i interno raseljena lica.

Koordinator Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, mr Predrag Bošković je istakao da je u zadnjih devet mjeseci jedan od glavnih prioriteta Ministarstva rada i socijalnog staranja trajno rješenje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica i zbog toga je Ministarstvo pokrenulo niz inicijativa da bi ubrzali taj proces.

U tu svrhu, Vlada Crne Gore je organizovala posjetu Vladi Kosova u martu 2013. godine kada se Ministar rada i socijalnog staranja sastao sa Ministrom za zajednicu i povratak, Ministrom unutrašnjih poslova i Ministrom rada i socijalnog staranja. Iako je posjeta Vladi Kosova uslijedila nakon dužeg vremena, ministar mr Predrag Bošković je naglasio da su na sastanku imali konstruktivan dijalog i da je najveća pažnja bila posvećena rješavanju statusa raseljenih i interno raseljenih lica sa Kosova. Dogovoreno je da Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Kosova bude potpisan u najkraćem roku, a da Ministarstvo unutrašnjih poslova Kosova formira posebnu jedinicu koja bi izvršila registraciju onih koji nemaju lična dokumenta Kosova kao svoje domicilne zemlje kako bi mogli da ostvare prava u Crnoj Gori. Takođe, saopštio je da je ministar za zajednicu i povratak Dalibor Jeftić, u maju 2013. godine, posjetio Crnu Goru i da je tada imao priliku da se uvjeri u stanje Kampa Konik I i II i tom prilikom je obećao da će pitanje raseljenih i interno raseljenih lica ubuduće biti prioritet za Ministarstvo za zajednicu i povratak Kosova. Vezano za saradnju sa ostalim zemljama, ministar mr Predrag Bošković je istakao da, pored lokalne integracije i dobrovoljnog povratka, predviđen je i treći način za rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, a to je tzv. transfer u treće zemlje. Naglašavajući da Vlada Crne Gore ima dobru saradnju sa Delegacijom Evropske unije, UNHCR-om i UNICEF-om, ministar mr Predrag Bošković je istakao da bi se bez njihove podrške realizacija Strategije teže odvijala zbog veličine Crne Gore i broja izbjeglica koji žive na njenoj teritoriji.

Ministar mr Predrag Bošković je ukazao na Nacionalni stambeni program za Crnu Goru, kojim je predviđeno obezbjeđenje sredstava za rješavanje stambenog pitanja za 6.063 lica (1.177 domaćinstava) koja spadaju u najranjivije kategorije, a smješteni su u neformalnim kolektivnim centrima. Istakao je da je ovim programom predviđena gradnja 97 stambenih jedinica, isporuka građevinskog materijala za 120 stambenih jedinica, gradnja 60 montažnih kuća i 90 smještajnih jedinica u Domu starih u Pljevljima. Ukupna vrijednost projekta je 27.696 miliona eura, a kontribucija države je 15%. Nacionalni stambeni projekat sprovodiće se u trinaest crnogorskih opština (Berane, Andrijevica, Podgorica, Ulcinj, Nikšić, Budva, Rožaje, Plav, Herceg Novi, Bar, Danilovgrad, Tivat, Pljevlja) i značajno će doprinjeti zatvaranju Kampa Konik i ostalih kolektivnih centara za smještaj raseljenih i interno raseljenih lica.

U vezi sa primjedbom poslanika mr Dritana Abazovića i poslanice Snežane Jonice o dostavljanju Izvještaja o realizaciji Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, ministar mr Predrag Bošković je istakao da Izvještaj nije dostavljen ranije, jer niko nije tražio da se Izvještaj ranije dostavi.

Ministar rada i socijalnog staranja zahvalio je ambasadi Sjedinjenih Američkih Država na donaciji vrijednoj 50 hiljada dolara, stanovnicima Kampa na Vrelima Ribničkim koji su pretrpjeli veliku materijalnu štetu nakon požara koji je izbjegličko naselje pogodio u julu 2012. godine. U sklopu donacije su dva ambulantna kontejnera koji su namijenjeni za pružanje osnovnih zdravstvenih usluga stanovnicima Kampa Konik I. Kako su kontejneri već korišćeni, Operativni tim za koordinaciju i praćenje aktivnosti postavljanja kontejnerskog naselja će ih do završetka neophodnih opravki i opremanja, privremeno locirati u krugu kasarne „Masline”. Saopštio je da je premještanje Kampa Konik 2 projekat Vlade Crne Gore i Ambasade SAD-a u Podgorici, kojim će se obezbijediti povoljniji uslovi za život 350 žitelja ovog naselja. Sve aktivnosti oko postavljanja novog kontejnerskog naselja vršiće Direkcija za javne radove, uz obezbijeđena sredstva od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja i Ministarstva finansija.

Na pitanje predsjednika Odbora dr Halila Dukovića o datumu zatvaranja Kampa Konik I i II, Ministar rada i socijalnog staranja je naglasio da je Strategijom predviđeno da pitanje Kampa Konik bude trajno riješeno do 2016. godine, a da li će to tako biti ne zavisi samo od Vlade Crne Gore i Ministarstva rada i socijalnog staranja, već i od toga da li će donatori ispoštovati dogovore i preporuke sa donatorske Konferencije i kojom dinamikom će se odvijati povratak onih koji žele da se vrate na Kosovo.

Predstavnica Evropske unije u Crnoj Gori, Dawn Adie Baird je ocijenila da su u dosadašnjem periodu ostvareni vidljivi rezultati u rješavanju statusa raseljenih i interno raseljenih lica, posebno onih u Kampu Konik. Pozitivnim je ocijenila činjenicu da skoro 90% djece iz Kampa Konik pohađa školu, ali je istakla da postoji problem u prevozu te djece do škole, jer za sada postoje samo dva minibusa. Obrazovanjem će se steći preduslovi za zapošljavanje pripadnika ove populacije. Veoma je važna i njihova društvena integracija, za šta je neophodno regulisati i njihov pravni status, a tu posebno važnu ulogu ima Ministarstvo unutrašnjih poslova, jer je obezbjeđivanje dokumenata za ova lica i regulisanje pravnog statusa ključno za njihovu integraciju. Saopštila je da je trajno zatvaranje Kampa Konik I i II prioritet, a da će se pažnja posvetiti i rješavanju statusa raseljenih i interno raseljenih lica u drugim opštinama.

Direktor Uprave za zbrinjavanje izbjeglica Željko Šofranac smatra da pitanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica jeste složen problem koji treba postepeno rješavati uz saradnju i pomoć međunarodne zajednice. Navodeći da se problem raseljenih i interno raseljenih lica ne može riješiti bez podrške zemlje porijekla, Direktor Uprave za zbrinjavanje izbjeglica smatra važnim da se kod njih stvori samosvijest da moraju da učestvuju u socijalnom, političkom, kulturnom i društvenom životu Crne Gore kako bi mogli lakše da ostvaruju pristup radu. Istakao je da glavni problem u Crnoj Gori predstavljaju lica sa Kosova i Romi koje ne prihvata nijedna država pa se taj problem nameće Crnoj Gori da ga sama rješava. Ocijenio je da pitanje raseljenih i interno raseljenih lica nije samo problem Ministarstva rada i socijalnog staranja, već i drugih državnih organa i institucija u Crnoj Gori, a neophodna je saradnja sa međunarodnom zajednicom.

Predsjednik Odbora je istakao da problem rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica dodatno otežavaju tradicionalni stavovi lica koja žive u Kampu Konik I i II, s obzirom na činjenicu da se veći broj trudnica porodi van porodilišta, iako je sistem zdravstva u Crnoj Gori omogućio da se one mogu poroditi u zdravstvenoj ustanovi, što govori o tome koliko je otežano regulisanje dokumenata tih lica.

Ministar rada i socijalnog staranja mr Predrag Bošković je istakao da Ministarstvo rada i socijalnog staranja ulaže sve napore na rješavanju ovih problema za šta dobija priznanje od međunarodne zajednice i svih međunarodnih organizacija. Naglašavajući da

ukupna raseljenička populacija jeste prioritet Vlade Crne Gore, ministar mr Predrag Bošković je istakao da su na tom polju učinjeni veliki pomaci, da su sve mjere iz Akcionog plana realizovane i da se stvari odvijaju u pozitivnom smjeru. Smatra bitnim što se ovo pitanje rješava u saradnji sa UNHCR-om i Evropskom komisijom i što se problem rješava postepeno. Naglasio je da se integracija u crnogorsko društvo odvija na zadovoljavajući način. Kada se govori o oblastima obrazovanja i zdravstva, ministar mr Predrag Bošković je ocijenio da je ostvaren značajan iskorak u ovim oblastima. Sljedeće je rješavanje stambenog pitanja i mišljenja je da se odvija na zadovoljavajući način. Naglasio je da se pitanje dobrovoljnog povratka ne odvija na zadovoljavajući način, ali se problemi u tom procesu ne mogu pripisati samo državi Crnoj Gori, već i zemlji porijekla. Ipak, zbog pozitivnih utisaka sa sastanka sa Vladom Kosova, ministar mr Predrag Bošković je mišljenja da će se pitanje dobrovoljnog povratka u narednom periodu kvalitativnije rješavati.

Predsjednik Odbora je zaključio da je pitanje trajnog rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori veoma kompleksno i da je neophodna pomoć međunarodne zajednice, kao i zemalja porijekla ovih lica. Istakao je da za rješavanje statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, osim dobre volje, treba puno sredstava, kao i veće uključivanje zemalja porijekla ovih lica u cilju rješavanja njihovih problema i pomoć, prije svega, finansijska, od strane međunarodnih organizacija. Crna Gora je do sada učinila mnogo, ali je neophodno zbog nastavka aktivnosti uspostaviti saradnju sa drugim državama kako bi se ova problematika trajno riješila.

Nakon završetka Kontrolnog saslušanja koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, ministra rada i socijalnog staranja, mr Predraga Boškovića

na temu:

„Realizacija Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II“,

Odbor za ljudska prava i slobode je **jednoglasno** odlučio da podnese Izvještaj i predloži Skupštini da, saglasno članu 77 stav 2 Poslovnika, usvoji

Z A K L J U Č A K:

1. Skupština konstatuje da Vlada Crne Gore, zajedno sa UNHCR-om i međunarodnom zajednicom, ulaže kontinuirane napore za smještanje i/ili integraciju izbjeglica i interno raseljenih lica. Izmjenama Zakona o strancima im je olakšan pristup odobrenju za privremeni boravak ili stalno nastanjenje, iako i dalje postoje administrativne i finansijske poteškoće. U cilju kvalitetnijeg i efikasnijeg regulisanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, neophodno je da pored državnih organa Crne Gore, djeluju i države porijekla ovih lica, a veoma je važna pomoć i podrška međunarodne zajednice.

2. Skupština ocjenjuje da su postignuti značajni rezultati u aktivnostima koje se odnose na lokalnu integraciju raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, pri čemu posebno značajnim smatra podatak saopšten od strane predstavnice Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, da preko 90 % djece iz Kampa Konik I i II pohađa školu, što će u značajnoj mjeri doprinijeti njihovoj integraciji u crnogorsko društvo.

3. Skupština konstatuje da je Vlada Crne Gore preduzimanjem veoma važnih aktivnosti u cilju regulisanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, naročit doprinos dala nedavno realizovanim aktivnostima na saradnji Crne Gore i Kosova. Posebno bitnim smatra organizovanje sastanka Ministra rada i socijalnog staranja Crne Gore sa Ministrom za zajednicu i povratak, Ministrom unutrašnjih poslova i Ministrom rada i socijalnog staranja Kosova, u martu 2013. godine, kada je dogovoreno da Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Kosova bude potpisan u najkraćem roku, a da Ministarstvo unutrašnjih poslova Kosova formira posebnu jedinicu koja bi izvršila registraciju onih koji nemaju lična dokumenta Kosova kao svoje domicilne zemlje kako bi mogli da ostvare prava u Crnoj Gori, nakon čega je uslijedila posjeta ministra za zajednicu i povratak Kosova, Crnoj Gori, u maju 2013. godine.

Skupština podržava napore Vlade Crne Gore da nastavi sa aktivnostima i saradnjom sa Vladom Kosova kako bi se trajno riješio položaj lica koja borave u Crnoj Gori, a porijeklom su sa Kosova.

4. Skupština takođe podržava kontinuirani monitoring koji vrši Odbor za ljudska prava i slobode nad aktivnostima koje preduzimaju nadležni državni organi Crne Gore u cilju rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II i ocjenjuje ih veoma značajnim, jer su ukazali da ove probleme Crna Gora ne može riješiti sama, već joj je potrebna pomoć zemalja porijekla i međunarodnih organizacija.

5. Aktivnosti koje je Crna Gora preduzela u cilju rješavanja ovog pitanja neće biti dovoljne, već je veoma važno da se građani više angažuju u rješavanju sopstvenog pravnog statusa, zbog čega Skupština apeluje na sve da, u mjeri svojih nadležnosti i mogućnosti, utiču na lica čiji status nije riješen da podnesu zahtjeve za regulisanje statusa, da ne čekaju krajnji rok, jer dosadašnje iskustvo ukazuje da građani više pažnje posvete rješavanju ovog pitanja neposredno pred istek utvrđenog roka.

Ovo s toga što od polovine raseljenih i interno raseljenih lica koja borave u Crnoj Gori, a koja još uvijek nijesu riješila svoj pravni status, jedan broj nema interes da to i učini, koristeći prava i u Crnoj Gori i u zemlji porijekla. Međutim, stav je da se ovim licima iz bezbjednosnih razloga neće dozvoliti dvojna dokumenta, a na to će ukazati broj onih koji do kraja utvrđenog roka ne riješe svoj status, u cilju čega Skupština podržava Vladu da nastavi sa svim aktivnostima kako bi se trajno riješio njihov problem.

6. Skupština smatra veoma značajnim:

- usvajanje u maju 2013. godine Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima kojim je rok za podnošenje zahtjeva za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem produžen do 31. decembra 2013. godine,

- rješavanje stambenih pitanja ovih lica kroz IPA projekat,

- organizovanje „bus posjeta“ Kosovu za pribavljanje ličnih dokumenata, u saradnji sa UNHCR-om, kojih je do sada bilo 16 , a putem kojih je prikupljeno preko 2000 raznih dokumenata, za oko 600 lica.

- održavanje informativnih kampanja širom Crne Gore gdje predstavnici državnih organa u direktnom susretu i razgovoru sa raseljenim i interno raseljenim licima, daju sve informacije o potrebnim dokumentima, načinu njihovog pribavljanja, a sve sa ciljem rješavanja pravnog statusa ovih lica u Crnoj Gori.

7. U Crnoj Gori trenutno boravi 7 733 interno raseljenih lica sa Kosova. Po podacima Uprave za zbrinjavanje izbjeglica i UNHCR-a, od ovog broja 788 interno raseljenih lica se izjasnilo da bi se dobrovoljno vratilo na Kosovo, uz puno poštovanje pristupa prava zemlje porijekla. Sa namjerom povratka ovih porodica saglasne su i međunarodne organizacije, kao i sa aspektom bezbjednosti ovih lica. Skupština ohrabruje nastavak saradnje crnogorskih i kosovskih vlasti radi rješavanja statusa interno raseljenih lica u Crnoj Gori.

8. Rješavanje kampa Konik I i II Vlada Crne Gore je definisala kao prioritet, jer u njemu borave najugroženije romske porodice. U kampu Konik I je smješteno 214 porodica sa 1156 lica, a u kampu Konik II 67 porodica sa 316 lica. Vlada Crne Gore je krajem 2012. godine uspjela da za četiri mjeseca podigne kontejnersko naselje za 800 lica romske nacionalnosti koja su ostala bez krova nad glavom usled požara. Početkom iduće godine će u kampu Konik početi izgradnja stambenog objekta od 90 jedinica, preko IPA projekta, za najugroženije romske porodice, sa svim pratećim objektima, koji će obezbijediti korišćenje brojnih prava kroz izgradnju pratećih objekata. Sve ovo će doprinijeti socijalnoj inkluziji ovih lica.

Sarajevskim procesom u kampu će se takođe vršiti izgradnja dva stambena objekta sa 120 stambenih jedinica čija je ukupna vrijednost 7 347 000 eura. U međuvremenu će Vlada Crne Gore obezbijediti uslove za postavljanje novih 100 kontejnera na Koniku, dobijenih od strane Sjedinjenih Američkih Država.

Skupština Crne Gore snažno podržava sve navedene aktivnosti, putem kojih će se zatvoriti kamp Konik II, a licima obezbijediti novi poboljšani stambeni uslovi, do trajnih rješenja koja će uslijediti kroz Sarajevski proces.

9. Skupština ocjenjuje da pitanje rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica predstavlja veliki problem za Crnu Goru, jer su to su lica koja su izbjegavajući ratne sukobe na prostorima bivše Jugoslavije svoju sigurnost pronašla u Crnoj Gori. Pa, po ocjeni Skupštine, iako više od deset godina nema ratnih dešavanja na prostoru bivše Jugoslavije, oni veću sigurnost nalaze u Crnoj Gori, nego u zemljama porijekla, što samo za sebe govori da je Crna Gora dosta uradila za ove ljude.

10. Skupština ocjenjuje da se aktivnosti u cilju rešavanja pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, a naročito Akcioni plan Vlade u vezi trajnog rješavanja statusa interno raseljenih lica koja borave u Kampu Konik I i II, čiji su nosioci, pored Vlade i nadležnih državnih organa, Glavni grad i međunarodni subjekti, odvijaju u skladu sa, u julu 2011. godine usvojenom Strategijom za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori od 2011.-2015. godine, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II i da su postignuti značajni rezultati.

11. Imajući u vidu oblast ljudskih prava koja je bila predmet Monitoringa ECRI-ja, kao i zaštitu prava ovih lica, Zaštitnik ljudskih prava i slobode Crne Gore redovno će, shodno Zakonu o Zaštitniku, obavještavati Skupštinu Crne Gore o predmetnoj oblasti bilo putem redovnog godišnjeg ili posebnih izvještaja, kako bi crnogorskom društvu i državi stavili do znanja u kojoj mjeri se poštuju međunarodne Preporuke, budući da su obavezujuće za Crnu Goru, kao članicu Savjeta Evrope.

12. Skupština podržava aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode utvrđene Planom aktivnosti Odbora za 2013. godinu koji će u kontinuitetu vršiti monitoring nad aktivnostima koje preduzima Vlada Crne Gore u cilju realizacije Strategije za trajno rješavanje raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II i o tome izvještavati Skupštinu.

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković

Prilog Kolegijumu Predsjednika Skupštine:

- Zapisnik sa 15. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 25. septembra 2013. godine,
- CD-audio snimak 15. sjednice Odbora

Dostavljeno:

- **mr Predragu Boškoviću, ministru rada i socijalnog staranja,**
- **Budimirki Đukanović, savjetnici ministra rada i socijalnog staranja,**
- **Petru Iveziću, zamjeniku Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prevenciju torture,**
- **Zoranu Ulami, šefu Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima,**
- **Tijani Šuković, saradnici u Kancelariji za borbu protiv trgovine ljudima,**
- **dr Draginji Vuksanović, članu Delegacije Skupštine Crne Gore u Parlamentarnoj skupštini Savjeta Evrope,**
- **Željku Šofrancu, direktoru Uprave za zbrinjavanje izbjeglica,**
- **Dawn Adie Baird, zamjenici šefa Operativnog sektora Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori,**
- **Mladenki Tešić, predstavnici Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori,**
- **Waldemaru Figaju, vršiocu dužnosti Šefa Misije OEBS-a u Crnoj Gori,**
- **Danici Nikolić, predstavnici Misije OEBS-a u Crnoj Gori,**
- **Aleksandru Čađenoviću, predstavniku Kancelarije UNHCR-a,**
- **Slobodanu Živkoviću, koordinatorskom za ekonomsku i socijalnu politiku iz Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori i**
- **Milanu Radoviću, koordinatorskom Programa za ljudska prava u NVO „Građanska alijansa”.**

INFORMACIJA SA SASTANKA PREDSJEDNIKA I ZAMJENICE PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE SKUPŠTINE CRNE GORE SA FRANK LA RUOM, SPECIJALNIM IZVJESTIOCEM ZA PROMOVISANJE I ZAŠTITU SLOBODE MIŠLJENJA I IZRAŽAVANJA SAVJETA ZA LJUDSKA PRAVA UJEDINJENIH NACIJA, ODRŽANOG 14. JUNA 2013. GODINE

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, dr Halil Duković i zamjenica predsjednika Odbora, dr Ljiljana Đurašković održali su sastanak sa Frank La Ruom, specijalnim izvjestiocem za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja Savjeta za ljudska prava Ujedinjenih nacija i njegovim saradnicima iz Kancelarije Visokog komesara za ljudska prava, Stee Asbjonsenom i Marcelo Daherom. Sastanku je prisustvovala i Jelena Milačić iz Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Vlade Crne Gore.

Specijalni izvjestilac za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja Savjeta za ljudska prava UN-a je istakao da je cilj njegove posjete Crnoj Gori procjena situacije u pogledu ostvarivanja prava na slobodu mišljenja i izražavanja, mjera koje se preduzimaju radi ostvarivanja ovog prava, kao i upoznavanje sa preprekama koje su se javile u toku sprovođenja ovog procesa.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da je Ustavom Crne Gore definisano da svako ima pravo na slobodu izražavanja govorom, pisanom riječju, slikom ili na drugi način, kao i da se pravo na slobodu izražavanja može ograničiti samo pravom drugoga na dostojanstvo, ugled i čast i ako se ugrožava javni moral ili bezbjednost Crne Gore. Predsjednik Odbora je dodao da je pravo na slobodu mišljenja i izražavanja garantovano i nizom zakonskih akata, naglasivši da je zakonodavstvo u ovoj oblasti usaglašeno sa međunarodnim standardima i predmet je pozitivnih ocjena u izvještajima Evropske komisije. Saopštio je da su posebno važni Zakon o medijima, Zakon o elektronskim medijima i Zakon o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore. Predsjednik Odbora je ocijenio da se samo partnerskim odnosom institucija, civilnog društva i medija može obezbijediti ambijent u kome će sigurnost profesije i profesionalizam svih aktera biti zagarantovani.

Specijalni izvjestilac za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja Savjeta za ljudska prava UN-a, Frank La Rue, navodeći da ga posebno interesuje sloboda mišljenja i izražavanja u smislu člana 19 i 20 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, izrazio je interesovanje za oblasti koje se odnose na:

- pristup informacijama i stepen razvijenosti istraživačkog novinarstva u Crnoj Gori, kao i pristup informacijama putem interneta;
- pluralizam medija u Crnoj Gori;
- pravo na prenošenje informacija bez cenzure i
- dostupnost informacija za pripadnike manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, kao i mogućnost informisanja manjinskih naroda na manjinskim jezicima i njihova zastupljenost u medijima, što im omogućava djelotvornije učešće u javnom i političkom životu.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da je u Crnoj Gori ostvaren napredak u promovisanju slobode izražavanja, što je konstatovano i u Izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu. Istakao je da se za podsticanje medijskog pluralizma, produkcije komercijalnih emitera i očuvanja raznovrsnosti elektronskih medija u Crnoj Gori, iz dijela prihoda od igara na sreću obezbjeđuju sredstva u visini i na način koji se utvrđuje posebnim zakonom koji

reguliše tu oblast. Značajna sredstva se opredjeljuju za podsticanje proizvodnje programskih sadržaja komercijalnih emitera koji su od javnog interesa, a posebno su značajni za: pripadnike manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori, promociju prevencije i sprečavanja svih vidova diskriminacije, podsticanje i promociju društvene integracije osoba s invaliditetom, podsticanje pružaoca audiovizuelnih medijskih usluga da svoje usluge postepeno učine dostupnim osobama sa oštećenjem sluha ili vida, podsticanje kulture javnoga dijaloga i podsticanje i promociju ostvarivanja i zaštite ljudskih prava.

Predsjednik Odbora je saopštio da je država realizovala i program pomoći privatnim elektronskim i štampanim medijima, kao mjeru jačanja pluralizma, raznovrsnosti i održivosti medijske scene u periodu ekonomske krize.

Takođe, istakao je da nacionalni i lokalni javni emiteri imaju obavezu produkcije programskih sadržaja i na jezicima manjinskih naroda, kao i da postoje posebne emisije za pripadnike manjinskih naroda, čime se doprinosi njihovom informisanju, a time i djelotvornijem učešću u javnom i političkom životu u državi. Predsjednik je upoznao Specijalnog izvjestioca i njegove saradnike sa djelovanjem manjinskih savjeta i Fonda za zaštitu i ostvarivanje prava manjinskih naroda, navodeći da se i preko tih institucija značajno doprinosi ostvarivanju prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.

Naglašavajući da je u Crnoj Gori dekriminalizovana kleveta čime se poboljšalo medijsko okruženje, dr Halil Duković je istakao da je Odbor za ljudska prava i slobode na sjednici održanoj 15. maja 2013. godine podržao stav Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava da je neophodno unapređenje prakse nacionalnih sudova u oblasti slobode izražavanja u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava u ovoj oblasti. Neophodno je dovesti u ravnotežu potrebu uklanjanja svakog mogućeg prigovora koji bi se odnosio na opasnost od gušenja slobode medija koja može nastati neodgovarajućom praksom nacionalnih sudova, posebno kroz neadekvatno tumačenje pravnog standarda „dužne novinarske pažnje“.

Sa druge strane, sprječavanjem zloupotrebe slobode izražavanja putem medija zbog mogućih teških posljedica koje time mogu nastati za čast, ugled, prava privatnosti i druga prava ličnosti oštećenih, ocijenjeno je da dodatni problem u ovoj oblasti može predstavljati tzv. „brisani prostor“ nakon dekriminalizacije klevete i uvrede, s obzirom da istovremeno nije uslijedilo i donošenje odgovarajućeg zakona o građansko pravnoj odgovornosti zbog povrede časti i ugleda i drugih prava ličnosti.

Predsjednik Odbora je saopštio da je Odbor tom prilikom podržao mišljenje Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava da je nakon dekriminalizacije klevete, u Crnoj Gori neophodno razmotriti potrebu donošenja posebnog zakona o građansko pravnoj odgovornosti zbog povrede časti i ugleda i drugih prava ličnosti. Sa ovim mišljenjem se složio i Specijalni izvjestilac za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja Savjeta za ljudska prava Ujedinjenih nacija.

Predsjednik Odbora je podsjetio da je Evropski sud za ljudska prava u dva predmeta protiv Crne Gore utvrdio povredu slobode izražavanja i medijske slobode, garantovane članom 10 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Dr Halil Duković je istakao da je neophodno osnažiti mehanizme samoregulacije i poštovanje profesionalnih i etičkih standarda u novinarstvu kako bi se dodatno regulisala ova oblast, sa čime se složio i Specijalni izvjestilac za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja Savjeta za ljudska prava Ujedinjenih nacija.

Zamjenica predsjednika Odbora, dr Ljiljana Đurašković je istakla da se u Crnoj Gori nastoji podsticati istraživačko novinarstvo i da se raspisuje godišnji konkurs za najbolji medijski istraživački prilog na temu socijalne integracije Roma u Crnoj Gori, a pravo učešća imaju štampani i elektronski mediji u Crnoj Gori. Ocijenila je da je novinarska profesija veoma rizična i podsjetila da je u Crnoj Gori bilo nekoliko slučajeva napada na novinare i njihovu imovinu i naglasila da te slučajeve treba ispitati do kraja, sa čime se složio i Specijalni izvjestilac za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja, navodeći da je na prethodno održanim sastancima upoznat sa četiri slučaja napada na novinare u Crnoj Gori.

Specijalni izvjestilac za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja Savjeta za ljudska prava Ujedinjenih nacija, Frank La Rue je pohvalio aktivnosti koje Crna Gora preduzima u cilju informisanja pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, naglašavajući da je veoma pozitivno to što je na državnom i lokalnim javnim servisima omogućeno prikazivanje emisija za manjinske narode, na njihovom jeziku. Takođe je saopštio pozitivan stav o dekriminalizaciji klevete, navodeći da bi trebalo donijeti posebni zakon o građansko pravnoj odgovornosti zbog povrede časti i ugleda i drugih prava ličnosti. Istakao je da je u praksi teško utvrditi granicu između onog što jeste i što nije povreda časti i ugleda i drugih prava ličnosti, ali i kada se povreda prava utvrdi, potrebno je da kazna bude srazmjerna učinjenom djelu. Istakao je da mediji treba da razviju odgovornost prema građanima i da je veoma važno razviti principe samoregulacije u novinarskoj profesiji, što treba da bude pokrenuto od samih novinara, a ne da se država miješa u tu oblast.

Frank La Rue, specijalni izvjestilac za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja Savjeta za ljudska prava Ujedinjenih nacija je saopštio da je spreman da Skupštini Crne Gore pruži stručnu pomoć prilikom donošenja zakona iz oblasti slobode izražavanja i informisanja, posebno prilikom donošenja zakona o građansko pravnoj odgovornosti zbog povrede časti i ugleda i drugih prava ličnosti.

Specijalni izvjestilac za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja je saopštio da će mu podaci sa sastanka sa Predsjednikom i Zamjenicom predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, uz prikupljene informacije sa prethodno održanih sastanaka sa predstavnicima ostalih organa nadležnih za slobodu mišljenja i izražavanja, biti veoma korisni za izradu izvještaja koji će se nalaziti u prilogu izvještaja za Savjet za ljudska prava UN, čije je zasijedanje zakazano za mart 2014. godine.

Na sastanku je zaključeno da pravo na slobodu mišljenja i izražavanja predstavlja preduslov razvoja demokratije, a da Crna Gora preduzima značajne aktivnosti kako bi u potpunosti zaštitila ljudska prava i slobode svakog njenog građanina.

INFORMACIJA O UČEŠĆU PREDSEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR HALILA DUKOVIĆA NA KONFERENCIJI ZA ŠTAMPU, ODRŽANOJ 3. SEPTEMBRA 2013. GODINE, POVODOM OBILJEŽAVANJA ŠEZDESETE GODIŠNJICE OD STUPANJA NA SNAGU EVROPSKE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA

U organizaciji Skupštine Crne Gore, NVO "Građanska alijansa" (GA) i Institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore danas je održana Konferencija za štampu povodom obilježavanja šezdesete godišnjice od stupanja na snagu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Na Konferenciji su govorili: predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, dr Halil Duković, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Šučko Baković, predstavnik Evropske komisije u Crnoj Gori, šef Sektora za politiku, evropske integracije i privredu, Alberto Cammarata i koordinator programa ljudskih prava u NVO "Građanska alijansa", Milan Radović.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković, navodeći da Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda predstavlja jedan od najvažnijih dokumenata iz oblasti ljudskih prava podsjetio je da je potpisana u Rimu 4. novembra 1950. godine, a stupila na snagu 3. septembra 1953. godine. Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, 1959. godine je ustanovljen Evropski sud za ljudska prava u Strazburu koji odlučuje o predstavkama pojedinaca ili država u kojima se navodi da je došlo do povrede građanskih i političkih prava zagarantovanih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima. Od 1998. godine ovaj Sud zasijeda kao stalni sud i do sada je donio više od 10.000 presuda koje su obavezujuće za države na koje

se odnose i dovele su do toga da vlade mijenjaju svoje zakone i administrativne prakse u nizu oblasti. Crna Gora je 11. maja 2007. godine postala punopravna članica Savjeta Evrope.

Predsjednik Odbora je istakao da je Crna Gora jasno zacrtala evropske integracije kao put kojim treba ići, što podrazumijeva značajno prilagođavanje evropskim standardima, što ne znači samo donošenje zakona koji su u skladu sa evropskim zakonodavstvom, već i njihovu primjenu. Saopštio je da je Crna Gora na evropskom putu ispunila brojne obaveze koje se od nje očekuju, a značajnom je ocijenio promjenu svijesti o važnosti poštovanja ljudskih prava i sloboda svih građana Crne Gore, naglašavajući bitnim djelovanje svih institucija u Crnoj Gori, njihovu međusobnu saradnju, kao i podršku međunarodne zajednice.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode je podsjetio da Odbor za ljudska prava i slobode, u skladu sa svojom Poslovnikom Skupštine utvrđenom nadležnošću, u značajnoj mjeri doprinosi promociji i poštovanju ljudskih prava i sloboda svih građana Crne Gore. Saopštio je da je Odbor u martu 2013. godine, u fokusu obaveza, na planu zakonodavne i kontrolne funkcije Skupštine Crne Gore usvojio Plan aktivnosti, a da su predstavnici relevantnih institucija sistema, nadležnih ministarstava, eksperti iz oblasti ljudskih prava i sloboda, predstavnici međunarodnih organizacija i nevladinog sektora iznijeli pozitivno mišljenje o planiranim aktivnostima Odbora, izrazili spremnost za saradnju radi postizanja zajedničkog cilja, a to je afirmacija i unapređenje ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori. Takođe, podsjetio je da je Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore od strane Evropske komisije prepoznat kao skupštinsko radno tijelo koje ima veoma intenzivnu aktivnost u svim segmentima koji se odnose na ljudska prava i slobode, a što je konstatovano kao "vidljiv napredak u radu Odbora za ljudska prava i slobode."

Predsjednik Odbora je istakao da je Odbor, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine, u okviru kontrolne uloge Skupštine, u prvoj polovini 2013. godine od državnih organa zatražio i razmotrio:

- Informaciju o postupanju Uprave policije po Preporukama Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore datim u Posebnom izvještaju o stanju prostorija Uprave policije za zadržavanje lica lišenih slobode iz 2011. godine (do nivoa Odbora);
- Izvještaj o seksualnom iskorišćavanju djece u Crnoj Gori, koji je podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore (do nivoa Odbora);
- Nacionalni izvještaja o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori u okviru drugog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda Ujedinjenih nacija (period 2008-2012), predstavljenog na sjednici Savjeta za ljudska prava u Ženevi, 28. januara 2013. godine;
- Izvještaj o stanju ljudskih prava Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za potrebe Opšteg periodičnog pregleda Ujedinjenih nacija;
- Izvještaj o zaštiti prava djeteta koji su sačinile deset nevladinih organizacija za potrebe izrade Nacionalnog izvještaja o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori u okviru drugog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda Ujedinjenih nacija (period 2008-2012);
- Informaciju o međunarodno pravnim postupcima protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, koju je Odboru za ljudska prava i slobode, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore, dostavio Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava;
- Izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore kao Nacionalnog preventivnog mehanizma (NPM) o stanju u Istražnom zatvoru Podgorica (do nivoa Odbora);
- Izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o zloupotrebi djece putem interneta (do nivoa Odbora);
- Izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o zaštiti od diskriminacije za 2012. godinu (do nivoa Odbora);
- Informaciju o implementaciji Strategije za poboljšanje položaja REA populacije u Crnoj Gori za period 2012.- 2016. godina;
- Strategiju za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba za period 2013-2018;

- Izvještaj o radu Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore za 2012. godinu.

Podsjetio je i na ključne međunarodne aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode, realizovane u prvoj polovini 2013. godine, navodeći:

- Sastanak Predsjednika i članova Odbora za ljudska prava i slobode sa Delegacijom osoba sa invaliditetom iz Albanije, održan 24. januara 2013. godine
- Sastanak predstavnika Odbora za ljudska prava i slobode sa profesorom Eduard Roigom, specijalistom za oblast javne uprave, administrativnog prava i antikorupcije- predstavnikom SIGMA-e, održan 27. februar 2013. godine, u Podgorici.
- Studijska posjeta Odbora za ljudska prava i slobode Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora i drugim relevantnim institucijama koje se bave ljudskim pravima i manjinskom politikom, održana 20. i 21. mart 2013. godine, radi razmjene iskustava i dobrih praksi.
- Sastanak predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića sa ekspertsom misijom EU za oblast vladavine prava koja je posjetila Crnu Goru radi sagledavanja napretka u pravosuđu i temeljnim pravima, kao i u oblasti pravde, slobode i bezbjednosti, održan 22. aprila 2013. godine u Podgorici.
- Učešće Predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode na Sastanku o unapređenju ljudskih prava i zaštite manjina u Jugoistočnoj Evropi, koji je organizovan u okviru zajedničkog projekta Savjeta Evrope i Evropske unije pod nazivom "Promocija i zaštita manjina u Jugoistočnoj Evropi, 14. maja 2013. godine u Podgorici
- Sastanak Predsjednika i Zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode sa Specijalnim izvjestiocem za za promovisanje i zaštitu slobode mišljenja i izražavanja Savjeta za ljudska prava Ujedinjenih nacija koji je boravio u Crnoj Gori radi procjene situacije u pogledu ostvarivanja prava na slobodu mišljenja i izražavanja, mjera koje se preduzimaju radi ostvarivanja ovog prava, kao i upoznavanja sa preprekama koje su se javile u toku sprovođenja ovog procesa, održan 14. juna 2013. godine u Podgorici
- Sastanak predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Ljiljane Đurašković sa koizvjestiocima Odbora za monitoring Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope, Nursunom Memecan i Kimmo Sasijem, koji su boravili u Crnoj Gori u sklopu prve monitoring posjete radi utvrđivanja činjeničnog stanja u pogledu aktivnosti preduzetih u cilju ispunjavanja preporuka sadržanih u Rezoluciji PSSE 1890(2012) "Poštovanje dužnosti i obaveza od strane Crne Gore", održan 8. jula 2013. godine u Podgorici.

Takođe, Predsjednik Odbora je istakao da su članovi Odbora prisustvovali brojnim okruglim stolovima i konferencijama koje su organizovale nevladine organizacije koje se bave ljudskim pravima.

Ocijenio je da je Crna Gora za sedam godina od sticanja nezavisnosti postigla mnogo, s tim što je u narednom periodu potrebno raditi na jačanju svijesti svih građana o značaju poštovanja ljudskih prava i sloboda, a institucije treba da daju svoj doprinos u primjeni usvojenih zakona.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković je saopštio da je donošenjem Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i drugih dokumenata iz oblasti ljudskih prava došlo do velikih i značajnih promjena u ovoj oblasti na međunarodnom planu, jer je građanin, pojedinac postao subjekt međunarodnog prava. Veoma važna je i Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima kojom ipak nijesu bili uspostavljeni mehanizmi za kontrolu zaštite ljudskih prava na globalnom planu, što je kasnije obezbijeđeno Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda koja daje mogućnost da država i građanin budu ravnopravni subjekti prava. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda garantuje prvenstveno građanska i politička, a ne ekonomska, socijalna i kulturna prava. Cilj Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda je zaštita svih prava garantovanih i Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima, jer je navedeno da države ugovornice svim licima pod njihovom jurisdikcijom jemče prava i slobode zagarantovane Konvencijom. Zaštitnik je saopštio da je Crna Gora pristupila Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda 3. aprila 2003. godine, u okviru državne zajednice Srbije i Crne Gore, da je 26. decembra 2003. godine ratifikovana, a ratifikacioni instrumenti su predati 3. marta 2004. godine. Prava garantovana ovom Konvencijom predstavljaju standard, odnosno minimum ispod kojeg ne može ići država članica Savjeta Evrope, što Crna Gora mora poštovati, naglašavajući da Evropska konvencija predstavlja dokument koji se stalno razvija.

S aspekta institucije Ombudsmana, Zaštitnik je istakao da je posebno važno što je pristupanjem Crne Gore Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda građanima Crne Gore omogućeno da pojedinačnom predstavkom mogu tražiti zaštitu njihovih prava i pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu. Ocijenio je važnim to što je Crna Gora u prilici da od država iz regiona uči na njihovim iskustima, a značajnim je ocijenio i upoznavanje sa praksom Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu. Istakao je da je Crna Gora u velikoj mjeri zaokružila pravni okvir za zaštitu ljudskih prava i osnovala sve institucije koje su neophodne da pravne norme budu kvalitetno sprovedene, a pravo djelotvorno garantovano. Saopštio je da još uvijek postoje problemi u ostvarivanju pojedinačnih prava i sloboda, o čemu svjedoče i obraćanja građana Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu. Naglasio je da je veoma važno podizanje efikasnosti i jačanje kapaciteta i odgovornosti postojećih organa i institucija za dosljednu primjenu zakona. Zaštitnik je istakao da primjena usvojenih zakona i drugih propisa mora biti svakodnevna praksa, kako bi crnogorski građani osjetili da pravda stanuje u Crnoj Gori, a ne samo u Strazburu i Hagu.

Predstavnik Evropske komisije u Crnoj Gori i šef Sektora za politiku, evropske integracije i privredu Alberto Cammarata je izrazio zadovoljstvo što ima priliku da govori u ime Delegacije Evropske unije povodom svečanog obilježavanja šezdesete godišnjice od stupanja na snagu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Istakao je da Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda predstavlja koristan mehanizam u procjeni do koje mjere država poštuje prava svojih građana.

Naglašavajući da Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda nije samo papir već živi dokument koji garantuje pravo na život, zabranu mučenja, zabranu ropstva i prinudnog rada, pravo na slobodu i sigurnost, pravo na pravično suđenje, kažnjavanje samo na osnovu zakona, slobodu misli, slobodu okupljanja i udruživanja i mnoga druga prava, predstavnik Evropske komisije u Crnoj Gori i šef Sektora za politiku, evropske integracije i privredu smatra važnim da se prava koja proizilaze iz pomenute Konvencije poštuju tako da institucije budu svjesne obaveza prema građanima. Naglasio je da će Evropska unija (EU), nakon otvaranja pregovora o Poglavlju 23, insistirati na konkretnim dokazima da se ljudska prava u Crnoj Gori poštuju u praksi.

Navodeći da je Crna Gora unaprijedila zakonodavni okvir u oblasti ljudskih prava i sloboda, predstavnik Evropske komisije u Crnoj Gori smatra da Crna Gora mora nastaviti da usklađuje svoje zakone sa pravnom tekovinom Evropske unije tokom pregovora. S tim u vezi, naglasio je da će, kada se otvore pregovori o Poglavlju 23, predstavnici Evropske unije još više insistirati na konkretnim

dokazima primjene zakona i sprovođenja sudskih odluka, kako bi se uvjerali da se ljudska prava poštuju u praksi. U tom kontekstu, on je naveo da u Evropskoj uniji očekuju da se poboljša status raseljenih i interno raseljenih, posebno Roma, da Crna Gora postane i fizički i institucionalno pristupačnija osobama sa invaliditetom, da se zaštite pripadnici LGBT populacije i da postanu ravnopravni članovi društva. Takođe, u Evropskoj uniji očekuju da se unaprijedi položaj žena, poboljšaju uslovi u zatvorima, da se Crna Gora izbori sa nekažnjivošću i da se sankcionišu mučenje i nečovječno postupanje. Sloboda govora i zaštita novinara takođe ostaju ključni prioritet i kao takvi će biti predmet pažnje u procesu pregovaranja.

On je podsjetio da se usvajanjem Akcionog plana za poglavlje 23 Vlada Crne Gore obavezala da će ispuniti te ciljeve. To obavezuje Crnu Goru da ponudi vidljive rezultate i pokaže spremnost da zaštiti ljudska prava svih građana, bez obzira na njihove razlike.

Koordinator ljudskih prava u NVO "Građanska alijansa" Milan Radović je ocijenio da se u Crnoj Gori u posljednje vrijeme bilježi napredak u zaštiti ljudskih prava, ali da mora još dosta da se radi da bi nivo tih prava bio na zadovoljavajućem nivou. Mišljenja je da postoje i oblasti koje zabrinjavaju i gdje će odgovarajuće institucije morati još dosta da rade.

Podsjećajući da je Crna Gora među državama koje su dostavile najviše predstavki Sudu u Strazburu u odnosu na broj stanovnika i da je taj Sud ocijenio da ustavna žalba, koja postoji kao mehanizam u Crnoj Gori, nije djelotvorno pravno sredstvo, Koordinator ljudskih prava u NVO "Građanska alijansa" smatra prioritarnim u narednom periodu da Ustavni sud bude filter zaštite ljudskih prava građana Crne Gore prije nego se oni obrate Sudu u Strazburu.

Naglasio je da se Crna Gora ne može pohvaliti efikasnim i nezavisnim istragama, iako državne institucije imaju obavezu da ih sprovode po svim navodima o kršenju ljudskih prava. Smatra da se Crna Gora ne može pohvaliti da je tužilaštvo sprovodilo nezavisne i djelotvorne istrage koje bi dovela do otkrivanja učinilaca i nalogodavaca brojnih nedjela. U vezi s tim, podsjetio je na najnoviju aferu čiji je glavni akter bivši policajac Brajušković i gdje se u javnosti iznose različite istine i ukazao na činjenicu da niko ne pominje da je jedna istina to da u Crnoj Gori postoje žrtve tih napada, a sa druge strane nema informacije od nadležnih institucija ko je počinio i naručio te napade. U tom kontekstu, istakao je da Tužilaštvo Crne Gore ne zavređuje veliko povjerenje nevladinog sektora. Ipak, s obzirom da je Tužilaštvo odgovorno, od njega se očekuje da nezavisno i efikasno radi kako bi svi slučajevi bili rasvijetljeni.

Predstavnici nevladinog sektora i medija su postavili pitanja koja su se odnosila na prava osoba sa invaliditetom, prvenstveno ostvarivanje prava na pristup objektima u javnoj upotrebi, uključujući i pristup Skupštini Crne Gore, ostvarivanje prava na ličnu invalidninu, zabranu diskriminacije osoba sa invaliditetom, kao i to koja prava se u praksi najčešće krše u Crnoj Gori.

Dušan Rakočević, predstavnik Udruženja osoba sa hendikepom, navodeći da je podnosio zahtjev za ličnu invalidninu, ali da je procijenjeno da je radno sposoban, upitao je da li se može obratiti skupštinskom Odboru za ljudska prava i slobode, smatrajući da mu je ugroženo ljudsko pravo.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je odgovorio da je izmjenama Poslovnika Skupštine Crne Gore, iz maja 2012. godine, proširena nadležnost Odbora za ljudska prava i slobode i definisano da Odbor razmatra i zauzima stavove po predstavkama građana i pravnih lica koje se odnose na ostvarivanje prava građana. S tim u vezi, Predsjednik Odbora je podsjetio da je Odbor donio Zaključak o postupanju po predstavkama građana kojim je utvrđeno da predstavke i obraćanja građana i pravnih lica upućene Odboru razmatra tek nakon što predstavke razmotri nadležna institucija, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, a građani budu nezadovoljni postupanjem Zaštitnika po određenoj predstavci. Ovo s toga, što se Odbor neće miješati u nadležnost Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i narušavati nezavisnost ove institucije, kojoj je Zakonom o Zaštitniku/ci

ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list Broj: 42/11-Poglavlje V-POSTUPANJE; čl. 28-46") utvrđeno pravo građana da se za povredu prava mogu obraćati Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Predsjednik Odbora je saopštio da se sva obraćanja građana upućena Odboru za ljudska prava i slobode, prosleđuju instituciji Zaštitnika, kako bi on, shodno Zakonu o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, postupio po njima, a ukoliko se građani budu žalili na postupanje Zaštitnika, Odbor će u tim slučajevima djelovati u skladu sa svojom kontrolnom i nadzornom ulogom. Predsjednik Odbora dr Halil Duković je savjetovao Rakočeviću da se obrati Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore kako bi on, u skladu sa Zakonom definisanom nadležnošću, postupio po njegovoj predstavi.

Miroslava Mima Ivanović, predstavnica Udruženja mladih sa hendikepom, je saopštila da je kontradiktorno da se u Skupštini Crne Gore koja donosi zakone o poštovanju ljudskih prava i sloboda, ti zakoni ne primjenjuju i ne poštuju osnovna prava osoba sa invaliditetom, kojih po statističkim podacima ima oko 11, 4% u Crnoj Gori, naglašavajući da prvenstveno misli na pravo na kretanje, odnosno pristup objektima u javnoj upotrebi. Naglasila je da su donešeni Zakon o zabrani diskriminacije i Zakon o zabrani diskriminacije osoba sa invaliditetom, ali da se njihove odredbe u praksi ne poštuju. Takođe, upitala je predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode da li je moguće da su Odboru osobe sa invaliditetom iz Albanije prioritet u odnosu na osobe sa invaliditetom iz Crne Gore, s obzirom da je naveo da je sa njima u januaru 2013. godine održao sastanak.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da Odbor za ljudska prava i slobode ima veoma dobru saradnju i stalnu komunikaciju sa NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa" koji okuplja više od 20 opštinskih udruženja sa teritorije cijele Crne Gore i da Odbor u okviru svoje nadležnosti pokušava doprinijeti poboljšanju položaja ove ranjive populacije u crnogorskom društvu. Saopštio je da položaj osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori, prvenstveno u pogledu pristupa, nije onakav kakav bi željeli da bude, ali je ocijenio da se ulažu naponi na poboljšanju postojećeg stanja i podsjetio je na obavezu utvrđenu Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata da svi novoizgrađeni objekti budu prilagođeni osobama sa invaliditetom, a da se stari objekti takođe prilagode ovim osobama. Istakao je da neki od objekata u javnoj upotrebi još uvijek nijesu prilagođeni osobama sa invaliditetom, među njima i Skupština Crne Gore, ali je izrazio nadu i očekivanje da će i to uskoro biti riješeno.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković je uputio apel rukovodstvu Skupštine Crne Gore da ukloni arhitektonske barijere i omogući slobodan pristup osobama sa invaliditetom zgradi Skupštine Crne Gore, čime bi se pokazalo da Parlament stvarno poštuje zakone koje donosi.

Marina Vujačić iz Udruženja mladih sa hendikepom je podsjetila da su se predstavnici Udruženja nekoliko puta obraćali rukovodstvu Skupštine sa upitom kada će biti riješen problem pristupa osoba sa invaliditetom zgradi Skupštine, ali da nijesu dobili odgovore, dok je na pitanje medija tri puta odgovoreno različito, jer je saopšteno da će posao biti završen do juna 2013, zatim do avgusta 2013, dok je u dnevnom listu "Vijesti" od 25. avgusta 2013. godine, objavljeno da će to biti okončano do kraja zime. Takođe je istakla da je Udruženje, na njihov zahtjev, od Ministarstva turizma i održivog razvoja krajem avgusta 2013. godine dobilo Informaciju u kojoj se navodi da nijedan od objekata u javnoj upotrebi u Crnoj Gori nije ispunio standarde pristupačnosti, iako je usvojen Pravilnik kojim su precizno i veoma kvalitetno definisani standardi koje javni objekti treba da ispune u pogledu pristupačnosti za osobe sa invaliditetom.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode je saopštio da se ne bi mogao složiti sa ocjenom da nijedan od objekata u javnoj upotrebi u Crnoj Gori nije pristupačan za osobe sa invaliditetom, navodeći primjer domova zdravlja koji su prilagođeni ovim osobama. Istakao je da treba sprovesti kaznene odredbe propisane Zakonom prema onima koji ne ispoštuju zadatak obavezu.

Novinarka "Vijesti" Ljubica Milićević je upitala koja ljudska prava se u Crnoj Gori najčešće krše.

Šef Sektora za politiku, evropske integracije i privredu u Delegaciji Evropske komisije u Crnoj Gori, Alberto Cammarata je saopštio da Delegacija Evropske unije najviše žalbi dobija na kršenje procesnih i imovinskih prava pred sudovima. Takođe, saopštio je da treba obezbijediti efikasnu zaštitu ljudskih prava i sloboda svih građana pred crnogorskim institucijama i sudovima obezbijediti adekvatne pravne lijekove, kako bi bio manji broj predstavki pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković je saopštio da se prema statističkim podacima, najveći broj predstavki građana upućenih Ombudsmanu u toku 2012. i 2011. godine, odnosio na povredu prava na slobodan pristup informacijama, ali da su se kršenja tog prava dešavala uglavnom u nekom ranijem periodu. Takođe, značajan je broj predstavki zbog neblagovremenog postupanja po zahtjevima građana, odugovlačenja sudskog postupka, a u velikom broju slučajeva prvostepeni organi u ponovnom postupku donose iste odluke i obrazloženja kao prvi put. Broj pritužbi na rad sudova iz godine u godinu se smanjuje.

Milan Radović iz Građanske alijanse je saopštio da u svim oblastima gdje se krše ljudska prava treba obezbijediti pravo na djelotvornu i hitnu istragu po navodima za kršenje ljudskih prava, čime će se doprinijeti poboljšanju cjelokupne situacije u oblasti ljudskih prava u Crnoj Gori.

Konferencija je završena u 12 sati i 10 minuta.

ZAPISNIK SAČINILA
SEKRETAR ODBORA
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković